

VASA UNIVERSITET

Filosofiska fakulteten

Jenni Viita

Användningen av prepositioner i språkbadselevers och svenskspråkiga
elevers skriftliga uppsatser i årskurserna 6 och 9

Avhandling pro gradu i svenska språket

Vasa 2014

INNEHÅLL

TABELLER	2
TIIVISTELMÄ	5
1 INLEDNING	7
1.1 Syfte	8
1.2 Material	9
1.3 Metod	11
2 SPRÅKBAD	14
2.1 Bakgrund	14
2.2 Språkbad i Vasa	15
2.3 Forskning i språkbadselevers andraspråksproduktion	16
3 TVÅSPRÅKIGHET OCH ANDRASPRÅKSINLÄRNING	19
3.1 Tvåspråkighet	19
3.2 Språkinläring och andraspråksinläring	20
3.3 Faktorer som påverkar andraspråksinläring	21
4 PREPOSITIONER I SVENSKAN	23
4.1 Definition	23
4.2 Betydelse	24
4.3 Funktioner	25
5 ANALYS AV MATERIALET	27
5.1 Prepositioner i materialet	30
5.1.1 Prepositioner i årskurs 6	32
5.1.2 Prepositioner i årskurs 9	36
5.1.3 Prepositioner i jämförelsematerialet	40
5.2 Felaktig användning av prepositioner	48

5.2.1 Inkorrekta prepositioner	55
5.2.2 Överflödiga prepositioner	60
5.2.3 Utelämnning av prepositioner	63
5.3 Korrekt användning av prepositioner	65
 6 AVSLUTANDE DISKUSSION	 72
 LITTERATUR	 78
 BILAGOR	
Bilaga 1. Korrekt använda prepositioner i årskurs 6	82
Bilaga 2. Felaktigt använda prepositioner i årskurs 6	83
 TABELLER	
Tabell 1. Uppsatslängd i studiens material	29
Tabell 2. Förekomsten av prepositioner	30
Tabell 3. Antalet prepositioner per uppsats i årskurs 6 (språkbadsselever)	33
Tabell 4. Frekvens för prepositioner i årskurs 6 (språkbadsselever)	33
Tabell 5. De fyra mest frekventa prepositionerna i Vasa, Esbo och Åbo i årskurs 6	34
Tabell 6. De fyra mest frekventa prepositionerna i årskurs 6 (språkbadsselever)	35
Tabell 7. Antalet prepositioner per uppsats i årskurs 9 (språkbadsselever)	36
Tabell 8. Frekvens för prepositioner i årskurs 9 (språkbadsselever)	37
Tabell 9. De fyra mest frekventa prepositionerna i Vasa, Esbo och Åbo i årskurs 9	37
Tabell 10. De fyra mest frekventa prepositionerna i årskurs 9 (språkbadsselever)	38
Tabell 11. Antalet prepositioner per uppsats i årskurs 6 (jämförelsegrupp)	41
Tabell 12. Frekvens för prepositioner i årskurs 6 (jämförelsegrupp)	41
Tabell 13. Antalet prepositioner per uppsats i årskurs 9 (jämförelsegrupp)	42
Tabell 14. Frekvens för prepositioner i årskurs 9 (jämförelsegrupp)	43
Tabell 15. De fem mest använda prepositionerna i årskurs 6	45
Tabell 16. De fem mest använda prepositionerna i årskurs 9	47
Tabell 17. Antalet felaktiga prepositioner i språkbadsselevers och jämförelsegruppens uppsatser	49

Tabell 18. Antalet felaktigt använda prepositioner i uppsatser	50
Tabell 19. Felaktiga prepositioner i språkbadslevers uppsatser i årskurs 6	52
Tabell 20. Felaktiga prepositioner i jämförelsegruppens uppsatser i årskurs 6	52
Tabell 21. Felaktiga prepositioner i språkbadslevers uppsatser i årskurs 9	53
Tabell 22. Felaktiga prepositioner i jämförelsegruppens uppsatser i årskurs 9	54
Tabell 23. Antalet inkorrekta prepositioner i materialet	56
Tabell 24. Antalet överflödiga prepositioner i materialet	60
Tabell 25. Antalet utelämnning av prepositioner i materialet	63
Tabell 26. Korrekt använda prepositioner i årskurs 6	66
Tabell 27. Frekvens för korrekta prepositioner i årskurs 6	67
Tabell 28. Korrekt använda prepositioner i årskurs 9	69
Tabell 29. Frekvens för korrekta prepositioner i årskurs 9	70

VAASAN YLIOPISTO**Filosofinen tiedekunta**

Tekijä:	Jenni Viita
Pro gradu -tutkielma:	Användningen av prepositioner i språkbadslevers och svenskspråkiga elevers skriftliga uppsatser i årskurserna 6 och 9
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Oppiaine:	Ruotsi
Valmistumisvuosi:	2014
Työn ohjaaja:	Siv Björklund

TIIVISTELMÄ:

Tutkielmani tarkoituksena on selvittää miten kielikylpyoppilaat vuosiluokilla 6 ja 9 käyttävät prepositioita kirjallisissa tuotoksissaan. Vertailukohteena käytän ruotsinkielisten oppilaiden tuotoksia vuosiluokilta 6 ja 9. Tutkin millaisia prepositioita oppilaat käyttävät aineissaan, kuinka paljon he niitä käyttävät sekä tarkastelen myös millaisia virheitä oppilaat tekevät kolme eri virhekategorioiden avulla, joiksi olen valinnut väärät prepositiot, prepositiolisäykset sekä preposition poisjättämisen. Tutkin myös mistä virheet voivat johtua sekä tarkastelen mitkä prepositiot oppilaat osaavat parhaiten.

Tutkimukseni aineiston aihe on *Nu blir det vinter i Finland*. Aineisto on osa BeVis-projektia. Tutkimusmateriaalini koostuu 60 aineesta, jotka kielikylpyoppilaat ovat kirjoittaneet vuosiluokilla 6 ja 9. Vertailuryhmän materiaali koostuu yhteensä 30 aineesta, joista 15 on kirjoitettu vuosiluokalla 6 ja 15 vuosiluokalla 9. Tutkimuksessani olen käyttänyt kvantitatiivista ja kvalitatiivista metodologiaa ja se sisältää myös vertailevan analyysin.

Tutkimukseni osoittaa, että oppilaat käyttävät monipuolisesti eri prepositioita aineissaan. Eniten oppilaat käyttävät prepositioita *på*, *i* ja *till*, joiden osuudet olivat yli 10 % kaikista käytetyistä prepositioista. Oppilaat tekevät kaikkiin kolmeen virhekategorioiden kuuluvia prepositiovirheitä ja suurin virhekatgoria on väärän preposition käyttö. Virheitä ilmenee erityisesti, kun oppilaat käyttävät aikaa ja paikkaa ilmaisevia prepositioita. Kielikylpyoppilaat tekevät enemmän virheitä kuin vertailuryhmän oppilaat ja vuosiluokalla 6 esiintyy enemmän virheitä kuin vuosiluokalla 9. Virheiden voidaan katsoa johtuvan kielikylpyoppilaiden kohdalla äidinkielen (suomi) vaikutuksesta sekä siitä, että ruotsin kielen prepositioilla ei yleensä ole suoraa vastinetta suomen kielessä. Tutkimuksessani selvisi, että oppilaat ovat käyttäneet prepositioita *på*, *i* ja *till* enemmän oikein kuin muita prepositioita. Oppilaat osaavat keskimäärin 10-17 prepositiota oikein aineissaan. Yhteensä 34 oppilasta kaikista 90 oppilaasta ovat osanneet käyttää oikein kaikki prepositiot aineissaan. Vuosiluokalla 9 oppilaat hallitsevat prepositiot paremmin kuin vuosiluokalla 6.

AVAINSANAT: språkbad, preposition, språkinläring, andraspråksinläring, text

1 INLEDNING

I språkbad vill man göra språkinläringen så naturlig som möjligt genom att använda språkbadsspråket som undervisningsspråk i en stor del av ämnesundervisningen. Att lära sig språk i språkbad påminner om den språkutveckling som vi alla har gått igenom när vi har lärt oss vårt modersmål eller förstaspråk. (Björklund, Mård-Miettinen & Turpeinen 2007: 9.) Språkbad är ett frivilligt undervisningsprogram som är avsett för alla dem som har ett majoritetsspråk som sitt förstaspråk och som inte annars naturligt kommer i kontakt med språkbadsspråket (Vasa universitet 2010). Språkbadsundervisning påbörjades 1987 i Vasa då den första språkbadsgruppen startades vid Kapellbackens daghem (Laurén 1994: 50). I Vasa tillämpar man tidigt fullständigt språkbad som baserar sig på en motsvarande kanadensisk modell där språkbadet börjar redan på daghemsnivå (Vasa universitet 2010).

Det tidiga fullständiga språkbadet för finskspråkiga barn påbörjas i daghem när barnen vanligtvis är 5 år gamla. Språkbadsläraren talar endast svenska med barnen, men förstår även finska. Betydelsen av ord och uttryck kompletteras med icke-verbal kommunikation t.ex. bilder, miner, gester. (Vasa universitet 2010.)

I min undersökning kommer jag att analysera språkbadselevers prepositionsanvändning. Mitt intresse för att undersöka prepositioner väcktes redan när jag gjorde min kandidatavhandling som handlade om hur gymnasister i årskurs (hädanefter åk) 2 som läser svenska som B-språk (har börjat läsa svenska i åk 7 på högstadium) använder prepositioner i uppsatser. Jag undersökte hurdana prepositioner gymnasisterna använde i sina uppsatser och hurdana fel de gjorde. Avhandlingen visade att gymnasister använder prepositioner mångsidigt med flest förekomster av prepositionerna *i*, *på*, *till* och *med*. Vid felaktig användning av prepositionerna valde gymnasisterna oftast fel preposition. (Viita 2010.) Mitt intresse för att undersöka språkbadselever väcktes när jag började läsa ämnesstudier i flerspråkighet och gick kursen *Integrering av språk och ämne i språkbad* där jag fick se hur språkbad verkligen fungerar i klassrummet. I min avhandling pro gradu ville jag kombinera språkbad och prepositioner.

I språkbud betonas det att andraspråksinläringen sker effektivast i en meningsfull kommunikationssituation och därför är det intressant att veta hur eleverna behärskar ett grammatiskt område som prepositioner. Att prepositionerna upplevs som svåra kan bero på att finskan och svenskan skiljer sig strukturellt från varandra och prepositionerna i svenskan saknar ofta direkta motsvarigheter i finskan (Gass & Selinker 1994: 22.) Det som intresserar mig också i fråga om prepositioner är att prepositionerna i svenskan anses vara svåra för finskspråkiga. Dessutom är det möjligt att fem olika svenska prepositioner kan motsvara en enda finsk kasusform. (Ringbom 1987: 32; Lähdemäki 1995: 91). Det är bland annat av dessa orsaker som jag tycker att det är intressant att undersöka hur språkbudseleverna har lärt sig prepositioner.

1.1 Syfte

Syftet med min undersökning är att analysera och redogöra för användningen av prepositioner i språkbudselevs uppsatser. Som jämförelsematerial används uppsatser skrivna av svenskspråkiga elever. Jag tar reda på hurdana prepositioner språkbudselever och de svenskspråkiga eleverna i mitt material använder i sina uppsatser. Jag undersöker också hur mycket prepositioner språkbudselever och de svenskspråkiga eleverna har använt i sina uppsatser och jämför resultat. Jag är vidare intresserad av att veta vilka prepositioner språkbudselever och de svenskspråkiga eleverna behärskar bäst, hurdana fel det uppstår i elevens uppsatser och vad felen kan bero på.

I analysdelen belyser jag också delvis i vilka funktioner prepositioner förekommer. Jag har tagit med följande funktioner: lokala, temporala och verbdependenta funktioner. Jag undersöker också om det sker en utveckling i bruket av prepositioner mellan åk 6 och 9. Som utvecklig definierar jag här en kvantitativ utveckling, dvs. om det förekommer mera prepositioner i språkbudselevs uppsatser i åk 9 än i åk 6. Jag granskar också om det eventuella bruket av felaktiga prepositioner minskar i åk 9.

Jag granskar också ett eventuellt bruk av felaktiga prepositioner i språkbadslevernans och de svenskspråkiga elevernas uppsatser. Som prepositionsfel betraktar jag utelämnning av prepositioner, inkorrekta prepositioner och överflödiga prepositioner. Jag använder samma felkategorier i min avhandling som Taina Juurakko (1996) har använt i sin doktorsavhandling där hon undersöker prepositioner hos finskspråkiga gymnasister.

Jag antar att det förekommer mycket prepositioner i lokala och temporala funktioner i min undersökning. Jag antar att uppsatsrubriken *Nu blir det vinter i Finland* påverkar bruket så att elever i min undersökning anger platser, tid och rum när de berättar om vad det händer när det blir vinter i Finland.

Jag antar också att min undersökning visar att språkbads elever i åk 6 gör mer fel än språkbads elever i åk 9 fast språkbadsspråkets andel minskar under skoltiden (Mustaparta & Meriläinen 2013). T.ex. vid Merenkurkun koulu i Vasa minskar språkbadsspråkets andel anmärkningsvärt. I åk 7 är språkbadsspråkets andel 61 % medan i åk 9 är andelen bara 39 %. (Merenkurkun koulun opetussuunnitelma 2013-2014). Jag antar också att prepositionsbruket är mångsidigare i åk 9 än i åk 6, alltså att språkbads elever i åk 9 använder flera olika prepositioner än språkbads elever i åk 6. Jag antar också att min undersökning visar att jämförelsematerialets svenskspråkiga elever behärskar prepositionsbruket bättre än språkbadslevernans. Detta antar jag därför att de svenskspråkiga eleverna har svenska som modersmål och de har lärt sig prepositioner tidigare än språkbadslevernans.

1.2 Material

Mitt material består av uppsatser som är skrivna av 30 språkbads elever i åk 6 och 30 språkbads elever i åk 9 i Vasa, Esbo och Åbo. Materialet innehåller 10 uppsatser från varje ort i båda årskurserna. Som jämförelsematerial använder jag uppsatser skrivna av 15 svenskspråkiga elever i åk 6 och 15 svenskspråkiga elever i åk 9 med samma rubrik. Jag kommer att använda bokstaven SB i min undersökning i sådana fall där jag hänvisar till språkbadslevernans och bokstaven SS när jag hänvisar till jämförelsegruppens svenskspråkiga elever. Förkortningar SB1–SB30 står för språkbadslevernans i åk 6 och

förkortningarna SB31–SB60 för språkbads eleverna i åk 9. Förkortningarna SS1–SS15 står för de svenskspråkiga eleverna i åk 6 och förkortningar SS16–SS30 för de svenskspråkiga eleverna i åk 9.

Mitt material har insamlats år 2006 i Vasa, Esbo och Åbo och materialet hör till ett forskningsprojekt *Begreppsvärldar i svenskt språkbåd*, *BeVis*, som inleddes 2004 vid Enheten för nordiska språk vid Vasa universitet. Forskningsprojektet *BeVis* är en del av forskningsprogrammet ReACT (Research on Language Aquisition, Contact and Teaching in Multilingual Contexts). Syftet med projektet är att studera hur språkbads elevernas ämnesspecifika kunskapsstrukturer och kunskapshantering utvecklas i undervisning som man ger via både språkbadsspråket (svenska) och första språket (finska). Forskningsprojektet syftar till att finna ett nytt sätt att ta hänsyn till både språklig och kognitiv utveckling hos andraspråkstalare. (Vasa universitet 2011a.)

Korpusen som har insamlats till projektet består av olika typer av material: enkät till de familjer vars barn började i språkbåd på hösten 2004, muntligt och skriftligt pilotmaterial i Vasa, skriftligt jämförelsematerial i Vasa och i Korsholm, muntligt och skriftligt material ur många språkbadsgrupper i Esbo, Vasa och Åbo, klassrumsobservationer i Esbo, Vasa och Åbo samt lärarintervjuer i Esbo, Vasa och Åbo. Projektets resultat har publicerats i form av rapporter, avhandlingar och vetenskapliga artiklar. (Vasa universitet 2011a.)

Mitt material består av språkbads elevers och svenskspråkiga elevers uppsatser med rubriken *Nu blir det vinter i Finland* där eleverna har skrivit till en språkbads elev i Australien om vad som händer när det blir vinter i Finland. Eleverna fick också några ledtrådar för att få idéer om vad man kan skriva. Eleverna fick välja så många av dem som de vill. Olika ledtrådar var *vädret*, *marken*, *vattendragen*, *växterna*, *djuren* och *människan*. De utvalda uppsatserna har valts så att jag har slumpvis för att få en månsidig bild av språkbads elevers och jämförelsegruppens elevers prepositionsanvändning.

1.3 Metod

Min undersökning är både kvantitativ och kvalitativ. Undersökningen kommer också att vara jämförande. Kvantitativa metoder fungerar bra när det är viktigt att kunna sätta siffror på undersökningsmaterialet (Eliasson 2013: 29). Den kvantitativa metoden förverkligas i min undersökning genom att jag räknar alla prepositioner som språkbadseleverna och de svenskspråkiga eleverna har använt i sina uppsatser. Kvantitativa resultat presenteras med hjälp av olika tabeller.

För att få en bredare bild av språkbadselevers prepositionsanvändning använder jag också kvalitativ metod i min undersökning. Med kvalitativ forskning menas forskning där datainsamling fokuserar på t.ex. tolkande analyser, oftast verbala analysmetoder av textmaterial (Patel & Davidson 2011: 14). Den kvalitativa metoden förverkligas i min undersökning genom att jag diskuterar hur språkbadseleverna har använt prepositioner. Jag diskuterar också vad olika fel kan bero på och varför några prepositioner är lättare att behärska än andra.

Min undersökning är jämförande på det sättet att jag jämför språkbadselevers uppsatser med de svenskspråkiga elevernas uppsatser. Jag kommer att ta upp skillnader och likheter i prepositionsanvändningen mellan dessa uppsatser. Jag jämför också utvecklingen i språkbadselevers och de svenskspråkiga elevernas prepositionsbruk i åk 6 och 9. Jag jämför också mitt resultat med Korkmans (1995) undersökning av tvåspråkiga elevers uppsatser i den finlandssvenska grundskolan. Jag använder bara den delen av Korkmans undersökning (1995) som handlar om förekomsten av prepositioner i åk 6 och 9.

Först granskar jag hurdana prepositioner språkbadselever och de svenskspråkiga eleverna har använt i sina uppsatser. Jag räknar alla prepositioner för att få veta hur mycket prepositioner språkbadselever och de svenskspråkiga eleverna använder i sina uppsatser.

Jag kommer också att granska olika fel som elever har gjort i sina uppsatser och klassificera alla prepositionsfel enligt tre olika felgrupper för att kunna visa vilken grupp som är den största felgruppen och vilken preposition som är svårast för eleverna. Jag kategoriserar felen

i tre olika grupper: utelämning av prepositioner, inkorrekta prepositioner och överflödiga prepositioner. Kategorierna som jag använder i min undersökning är samma som Taina Juurakko (1996) har använt i sin doktorsavhandling som handlar om prepositionsbruket i finskspråkiga gymnasisters inlärarssvenska. Juurakko (1996) undersöker i sin avhandling hur korrekt och på vilket sätt finskspråkiga gymnasister använder prepositioner i sin skriftliga produktion på svenska.

Juurakko (1996: 259) konstaterar i sin undersökning att gymnasister i åk 1 använder mera prepositioner än gymnasister i åk 3. När Juurakko (1996) jämför bruket använder finskspråkiga gymnasister sammanlagt mindre prepositioner än de svenska gymnasister som hon använt som jämförelsegrupp. I allmänhet gör de finskspråkiga gymnasisterna många fel i bruket av prepositioner. Den största felkategorin bland finskspråkiga gymnasister är inkorrekt bruk av prepositioner (15 % i åk 1 och 11 % i åk 3). Den näst svåraste felkategorin för gymnasister är utelämning av prepositioner (6,8 % i åk 1 och 6,5 % i åk 3) och den minsta kategorin är överflödiga prepositioner (4,8 % i åk 1 och 4,2 % i åk 3). (Juurakko 1996: 259.)

Juurakkos (1996) undersökning är framför allt kvantitativ och hon har analyserat prepositioner både ur icke-normativ och ur normativ synvinkel. I den icke-normativa analysen har Juurakko studerat inlärarsspråket som sådant och i den normativa analysen koncentrerat sig på de fel som gymnasisterna har gjort. Juurakko (1996) har utrett i sin undersökning vilka prepositioner som är svåraste för gymnasister i olika årskurser. Juurakko (1996) har också undersökt skillnader mellan pojkar och flickor, betyg och korrekthetsprocent. Juurakko har delat prepositioner i tre olika kategorier enligt deras funktioner: temporal, lokal och verbdependent. Juurakko har studerat deras frekvenser och användning samt behandlat olika feltyper och förklaringar till dem.

Ulla-Britt Kotsinas (1982, 1983, 1984) har undersökt hur sex invandrare som deltog i en svenskskurs lärde sig prepositioner. Som metod använde hon bandspelningar. Kotsinas (1982) koncentrerade sig mest på lokala prepositioner i sin undersökning och indelade prepositioner i tre grupper enligt befintlighet, riktning och allmän lokalitet. Enligt Kotsinas (1982) saknas prepositionerna helt i det första stadiet. I det andra stadiet används *i* och *på*

allmänt uttrycka lokala förhållanden utan göra någon skillnad i användningen och i det tredje stadiet används *i* före ortnamn och *på* i alla övriga fall. I det fjärde stadiet tillkommer prepositionerna *till* och *från*.

I det senare undersökning har Kotsinas (1983) undersökt faktorer som påverkar inläringen av ordförrådet och ord som är de mest frekventa i inlärarvenska. Kotsinas (1983) fick nästan samma resultat som Allén (1972) i sin frekvensordbok. I de två listorna var mycket lika höga frekvenser av prepositionerna *på*, *i*, *med*, *till* och *från*. Kotsinas (1984) har konstaterat att hennes informanter har endast delvis lärt sig att göra en skillnad mellan prepositionerna *i* och *på*. Hon konstaterar att det fanns likheter i prepositionsanvändningen i invandrarsvenska och några pidginspråk. Kotsinas (1984) betonas också hur transfern från modersmålet har påverkat valet av preposition och dess användning i en viss kontext.

2 SPRÅKBAD

I detta kapitel kommer jag att redogöra för de viktigaste utgångspunkterna som gäller språkbad. Först beskriver jag bakgrunden för språkbad, hur och när språkbadet har kommit till Finland och vad språkbad egentligen betyder. Jag beskriver i synnerhet språkbadet i Finland och forskning kring språkbadselevers andraspråksproduktion. Jag presenterar några undersökningar som behandlar språkbadselevers andraspråksproduktion i grundskolan eftersom informanter i min undersökning går i grundskolans högre årskurser.

2.1 Bakgrund

Språkbadsmodellen har kommit från Canada där språkbad startades i slutet av 1960-talet. Genom språkbad tillägnar man sig ett eller flera andraspråk genom att man använder ett annat språk än förstaspråket i undervisningen. (Laurén 1999: 20-21.) I språkbad lär man sig språket genom att använda det i naturliga situationer (Buss & Laurén 1996: 7). Språkbadet stör dock inte förstaspråksutvecklingen eftersom en stor del av skolans verksamhet sker på förstaspråket fast läs- och skrivinläring kan genomföras på språkbadsspråket (Laurén 1999: 20-21).

Språkbad i Finland grundar sig i en kanadensisk modell *early total immersion, tidigt fullständigt språkbad* som har funnits sedan det kanadensiska språkbadet kom till. När den första svenska språkbadsgruppen började sin verksamhet inom ett finskt daghem i Vasa 1987, användes denna kanadensiska modell som förebild. (Laurén 1999: 21-22.) I Finland betyder det tidiga fullständiga språkbadet språkbad i minoritetsspråk för den större språkgruppen, alltså svenska för finskspråkiga. Bara i Jakobstad finns tidigt fullständigt språkbad för både minoritets- och majoritetsspråkgrupper. (Laurén 1999: 20.)

Det finns många olika språkbadsprogram i världen i dag: tidiga, fördröjda, sena, delvisa och fullständiga program. Det framgångsrikaste språkbadsprogrammet är tidigt fullständigt språkbad. Detta program är också det vanligaste språkbadsprogrammet. Tidigt fullständigt

språkbad inleds vanligen på daghemsnivå. Det fördröjda språkbadet inleder man först i fjärde eller femte årskursen i skolan när eleverna är 9-10 år. De sena versionerna inleds till och med fyra år senare. (Laurén 1999: 22-23.) I det delvisa språkbadsprogrammet används båda språken (modersmålet och språkbadsspråket) redan från början (Buss & Laurén 1996: 11). Det tidiga fullständiga språkbadet innebär att all verksamhet i daghemmet och skolan sker på språkbadsspråket under de första åren (Laurén 1999: 22-23). I språkbad är målet funktionell tvåspråkighet dvs. att eleverna lär sig att tala, skriva och läsa på språkbadsspråket vilket är möjligt eftersom undervisningsspråket redan på daghemsnivå är svenska (Laurén 2003: 150).

2.2 Språkbad i Vasa

Tidigt fullständigt språkbad är den språkbadsmodell som används i Finland. Detta betyder att språkbadet börjar redan på daghemsnivå när barnen är fem år gamla. Vasa har varit en föregångare inom språkbadsundervisning i Finland. (Vasa universitet 2010.) I Vasa påbörjades språkbadsundervisningen 1987 vid Kapellbackens daghem (Laurén 1994: 50). Vasa stad erbjuder språkbad för finskspråkiga barn på svenska. Årligen väljer man på basis av ansökan cirka 50 barn som får delta i språkbadsundervisning. Det krävs inga tidigare kunskaper i svenska språket för att man ska bli antagen till språkbadsprogrammet. (Vasa stad 2012a.)

I Vasa finns språkbadsundervisning på daghemsnivå i daghemmen Lilla Kasern, Inkeriparkens daghem, Hamnparkens daghem och i daghemmet Villekulla. Keskuskoulu och Merenkurkun koulu i Vasa erbjuder språkbadsundervisning inom den grundläggande utbildningen. I daghemmen pratar språkbadsläraren svenska med barnen men läraren förstår också finska. (Vasa stad 2012b.) Keskuskoulu i Vasa erbjuder språkbadsundervisning från åk 1 till åk 6. Merenkurkun koulu i Vasa erbjuder språkbadsundervisning i åk 7-9. (Keskuskoulu 2010.) Vid Vasa universitet tillämpar man språkbad också för vuxna studenter (Vasa universitet 2011b.)

2.3 Forskning i språkbadslevers andraspråksproduktion

Sedan 1987 när språkbad påbörjades i Vasa har forskare vid Centret för språkbad och flerspråkighet bedrivit forskning kring den språkbadsundervisning i Finland som sker enligt den kanadensiska modellen. Forskningen vid Vasa universitet syftar till att utveckla och fördjupa vetandet om två- och flerspråkighet. (Vasa universitet 2011c.)

Språkbad har undersökts mycket och mångsidigt vid Centret för språkbad och flerspråkighet. Olika forskningsområden som forskare vid Centret för språkbad och flerspråkighet har fokuserat är t.ex. andraspråksutveckling som jag behandlar närmare i det följande. Andra forskningsområden som olika forskare har koncentrerat sig på är förstaspråksutveckling, tredje- och fjärdespråksutveckling, elever med speciella behov samt attityder mot språkbad och språkbadsundervisning. Också integrerad språk- och ämnesundervisning, simultan tvåspråkighet hos barn och ungdomar samt språkanvändning i tvåspråkiga företag har intresserat olika forskare. (Vasa universitet 2011d.)

Siv Björklund (1996) har i sin doktorsavhandling *Lexikala drag och kontextualisering i språkbadslevers andraspråk* undersökt den lexikala utvecklingen hos språkbads elever från daghem till åk 4 samt hur språkbads eleverna tillägnar sig olika kontexter (Björklund 1996: 28). Björklund (1996: 35) har undersökt två språkbadsklasser samt deras svenskspråkiga jämförelsegrupper. Undersökningen visar också positiva resultat i språkbadslevers språkutveckling. Helfrasering och kodväxling från finska till svenska är typiska drag i den tidiga muntliga produktionen. Även i den skriftliga produktionen är talspråkliga drag och helfrasering typiska för eleverna. (Björklund 1996: 218.)

Björklund (1996: 218) konstaterar också i sin undersökning att eleverna med hjälp av olika lexikala markörer håller på att utveckla den tidiga skriftproduktionen till en funktionell skrivning. När det gäller språkbadslevers senare produktion visar resultaten att elevernas lexikon har utvecklats snabbt både kvalitativt och kvantitativt och skillnaderna mellan språkbads elever och jämförelsegruppens elever är små. (Björklund 1996: 218)

Martina Buss (2002) har i sin doktorsavhandling *Verb i språkbadslevers lexikon* undersökt språkbadslevers skriftliga produktion i åk 9. Buss (2002: 22) har också använt svenskspråkiga elevers produktion som jämförelsematerial i sin avhandling. Undersökningens syfte är att ta reda på hur språkbadslever i åk 9 klarar av att variera sitt ordförråd, speciellt i verbbruk i en formell och informell kontext. Vidare har Buss (2002: 22–27) undersökt om det framträder en könsspecifik språkanvändning i språkbadslevers skriftliga produktion samt utveckling från åk 4 till åk 9.

Buss (2002: 326) undersökning visar att det sker en tydlig utveckling i språkbadslevers andraspråksproduktion från åk 4 till åk 9. Det finns inte så stora skillnader i skriftlig produktion mellan språkbadslever och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever när det gäller kvantitet och kön. Det syns dels också att pojkarna och flickorna använder ordförrådet och verben på ungefär samma sätt som i jämförelsegruppen. Undersökningens kvalitativa del visar däremot att det finns skillnader i andraspråkstillägandet i språkbadslevers rapporter jämfört med jämförelsegruppens rapporter. (Buss 2002: 327.)

Buss (2002: 331) påpekar att språkbadsundervisning ger eleverna rikligt med input i andraspråket och också goda möjligheter till output i skrift. Språkbadsundervisningen förser eleverna med olika sociala kontexter på andraspråket. Buss (2002: 333) konstaterar att det verkar vara så att när språkbadsleverna har nått en viss nivå i sitt andraspråk utvecklas språket inte längre mot ett exakt och nyanserat språkbruk. Buss antar att detta kan bero på skolans möjligheter att erbjuda tillräckligt mångsidiga möjligheter att lära sig språket. (Buss 2002: 333.)

Ulla Laurén (2003) har i sin undersökning *Språkbadslevers berättande* studerat hur finskspråkiga språkbadslever strukturerar muntliga och skriftliga berättelser på svenska och jämfört deras utveckling med jämnåriga grupper med svenska som förstaspråk. För de skrivna texterna finns det jämförelsematerial som har skrivits av jämnåriga finska elever som har fått traditionell undervisning i svenska (U. Laurén 2003: 34.) Undersökningen gäller språkbadslever i åk 5 och 6 i lågstadiet och åk 8 och 9 i högstadiet och är en longitudinell studie av andraspråsutvecklingen hos eleverna (U. Laurén 2003: 11).

Undersökningens resultat visar att språkbads elever inte har nått samma nivå som jämnåriga svenskspråkiga elever på en del områden men delvis ligger nära förstaspråkstalare. När det gäller elevernas förstaspråk, finskan, har språkbads elever nått samma nivå som elever i det reguljära finskspråkiga skolsystemet. Laurén konstaterar att hennes undersökning visar att språkbads eleverna är goda berättare på sitt andraspråk svenska. (U. Laurén 2003: 150–151.)

3 TVÅSPRÅKIGHET OCH ANDRASPRÅKSINLÄRNING

I detta kapitel kommer jag att behandla centrala definitioner som gäller tvåspråkighet och ta upp olika grader av tvåspråkighet. Jag fokuserar lite närmare på området andraspråksinläring eftersom i språkbad är det också fråga om att lära sig ett andraspråk. Jag kommer också att diskutera centrala begrepp inom andraspråksinläring och olika faktorer som påverkar andraspråksinläringen.

3.1 Tvåspråkighet

Olika människor är tvåspråkiga på olika sätt och tvåspråkigheten kan definieras på många olika sätt (Skutnabb-Kangas 1981: 83; Sundman 1999: 38). Skutnabb-Kangas (1981) skiljer mellan fyra olika kriterier på tvåspråkighet: ursprung (bakgrund), språkfärdighet (kompetens), språkanvändning (funktion) och identitet (attityder) (Skutnabb-Kangas 1981: 22–23).

Med *ursprung* menas att man är tvåspråkig om man har en tvåspråkig bakgrund, t.ex. att man har vuxit upp i en tvåspråkig miljö eller i ett tvåspråkigt hem. *Språkfärdighet* består av flera delfärdigheten. Man brukar skilja mellan en perceptiv (passiv) och en produktiv (aktiv) språkförmåga. Det handlar om att dels förstå och dels kunna använda språket. Man skiljer också mellan muntlig och skriftlig språkförmåga. Alla de här formar fyra olika delfärdigheter: att förstå tal (muntlig och perceptiv), att tala (muntlig och produktiv), att läsa och förstå skriven text (skriftlig och perceptiv) och att skriva (skriftlig och produktiv). Enligt färdighetskriterier är man tvåspråkig om man har en viss kompetensnivå i två olika språk. (Sundman 1999: 38–39.)

Enligt *språkanvändning* är människan tvåspråkig om han eller hon använder dagligen två språk i de flesta situationer. Enligt *identitetskriteriet* anses en person vara tvåspråkig om denne själv identifierar sig med två olika språkgrupper (två grupper av människor som talar olika språk). (Sundman 1999: 40–41.)

Det finns olika grader av tvåspråkighet. Med *fullständig tvåspråkighet* menas att människan behärskar båda språken på infödd nivå. Man behöver dock inte ha fullständig kompetens i båda språken eftersom inte heller enspråkiga människor har en fullständig kompetens i sitt modersmål. *Balanserad tvåspråkighet* betyder att färdigheten i båda språken är på nästan samma nivå och att man behärskar båda språken nästan som en infödd talare. *Halvspråkighet* (också kallats *dubbel halvspråkighet*) betyder att färdigheten i båda språken ligger under normal nivå eller att man har en halv kompetens i respektive språk. (Sundman 1999: 48-50.)

3.2 Språkinläring och andraspråksinläring

Det finns olika kategorier av språkinläring. Språkinläringen delas ofta in i två huvudkategorier: förstaspråksinläring och andraspråksinläring. När det gäller förstaspråksinläring är det fråga om ett barn som lär sig sitt modersmål innan något annat språk har etablerats. Termen används också i sådana fall där föräldrarna har olika modersmål som de använder då de talar med barnet. På sätt och vis intar parallell förstaspråksinläring en mellanställning. Den skiljer sig från andraspråksinläring på så sätt att inget annat språk redan är etablerat. (Viberg 1992: 9–10.)

Andraspråksinläring däremot innebär att inlära en eller flera språk när modersmålet redan är etablerat. Termerna *informell* och *formell inläring* hör till andraspråksinläringen. Termen *informell inläring* betyder att inläringen sker helt på egen hand medan *formell inläring* sker med hjälp av undervisningen. (Viberg 1992: 9–11.)

I inläringssammanhang brukar andraspråket benämnas med termen *målspråk*, vilket syftar på det språkliga system som fungerar som mål för inläringen. Inlärares version av målspråket kallas *interimspråk* eller *inlärarespråk*. En relevant distinktion som brukar göras är den mellan andraspråk och *främmandespråk*. Andraspråket inlärs i den miljö där språket används och fungerar som huvudsakligt kommunikationsspråk medan främmandespråk avser sådana språk som inte inlärs i den miljö, där språket används på ett naturligt sätt. (Abrahamsson 2009: 14.)

Sajavaara (1999: 75) konstaterar att begreppen *andraspråk* och *främmande språk* hör nära samman med begreppet förstaspråk, men det finns olika syner på vad de betyder i praktiken. En del forskare talar om andraspråk när de menar alla de språk som man lär sig efter förstaspråket oberoende av inlärningsmiljön, medan andra forskare anser att andraspråk bara är sådana språk som används i inlärares omgivning. I det senare fallet avses med främmande språk sådana språk som inte hör till inlärares naturliga omgivning.

Med andraspråksinläring avses vilket språk som helst som tillägnats efter det att förstaspråket har etablerats eller börjat etableras. Med andra ord fungerar termen andraspråk oftast som en paraplyterm för vart och ett av de språk som inlärs efter modersmålet. (Abrahamsson 2009: 14.) Andraspråksinläringen kan gälla inläringen av ett andra, tredje eller senare språk (Viberg 1992: 11). Mellan andraspråk och tredjespråk görs det dock ibland en medveten skillnad. Andraspråksinläring kan ske antingen informellt eller formellt. Informell inläring betyder att inlärares lär sig språket utan undervisning i målspråksmiljön men i formell inläring tar inlärares del i undervisning. (Abrahamsson 2009: 16.) Om informell inläring och undervisning kombineras, talas det om semiformell inläring (Viberg 1992: 11).

3.3 Faktorer som påverkar andraspråksinläring

De centrala faktorer som påverkar andraspråksinläring kan delas in i tre grupper: medfödda egenskaper för språkinlärningsförmåga, interaktiva faktorer mellan människor och sociala faktorer som baserar sig på miljörelaterade faktorer (Sajavaara 1999: 84). Skillnader i social bakgrund och personliga egenskaper har ingen stor inverkan på hur väl eller hur snabbt vi lär oss ett modersmål. Vuxna andraspråksinlärare skiljer sig däremot avsevärt från varandra när det gäller inlärningshastighet och slutlig nivå i andraspråket. (Abrahamsson 2009: 197)

Andraspråksinläringen påverkas också av inlärares individuella drag: skillnader i ålder, begåvning och personlighet. Ett faktum som allmänt anses vara känt är att det finns skillnader i inläringstakt och skillnader i slutnivå. Ålder är antagligen den faktor som

diskuterats mest. En populär uppfattning om hur ålder påverkar andraspråksinläringen är att barn är bättre på att lära sig språk än vuxna. (Viberg 1992: 92.)

Det finns också andra individuella faktorer som påverkar andraspråksinläring. Psykologiska faktorer kan delas in i kognitiva och affektiva faktorer. Till de kognitiva faktorerna hör t.ex. allmän intelligens. Genom IQ-test kan intelligens testas och det visar sig att tester korrelerade med mer teoretiska färdigheter såsom läsning medan det inte fanns någon korrelation med hörförståelse och förmågan att kommunicera muntligt i vardagssamtal. (Viberg 1992: 97.)

Till de affektiva faktorerna hör egocentriska faktorer, transaktionella faktorer, motivation och attityder. Egocentriska faktorer är t.ex. självuppskattning, hämning och språklig egoupfattning. Till de transaktionella faktorerna räknas empati och utåtriktad/inåtriktad person, aggression och olika kommunikationsstilar. Motivationen innefattar bl.a. viljan att lära sig och attityder inkluderar attityder till den kulturella grupp som inläraren tillhör och den grupp som talar målspråket. (Viberg 1992: 98–102.)

4 PREPOSITIONER I SVENSKAN

I detta kapitel diskuterar jag svenskans prepositioner. Först definierar jag ordet preposition. Jag beskriver prepositionernas betydelse och olika betydelsegrupper samt diskuterar prepositionernas viktigaste funktioner. Olika exempel som jag ger är alla hämtade från källlitteratur och jag har markerat olika exempel med kursiv stil.

4.1 Definition

Prepositionerna är oböjliga småord som har rollen att stå framför ett annat ord som de styr (Hultman 2003: 178; Silverström 2006: 122). Prepositionerna berättar var något befinner sig eller vart det är på väg i rummet eller tiden. Många ord som är hämtade från andra ordklasser fungerar också som prepositioner, t.ex. *trots* och *på grund av*. (Åberg 2002: 48.) En preposition visar vanligen relationen mellan ett föregående ord (t.ex. verb, substantiv eller adjektiv) och ett efterföljande ord eller en sats. En preposition är normalt obetonad medan en partikel däremot är betonad och tillhör ett verb, som på det sättet får en annan betydelse, t.ex. 'Hälsa på någon (säga hej till någon) jämfört med hälsa 'på någon (besöka någon). (Montan & Rosenqvist 1982: 7.)

En preposition står normalt före ett huvudord (ett substantiv, ett pronomen, en infinitiv eller en bisats). Till exempel Är du rädd *för* mig? eller Jag är rädd *för* att hunden ska bita mig. (Montan & Rosenqvist 1982: 8.) Prepositionerna kan också placeras på andra ställen än framför sitt huvudord, t.ex. efter ett verb, t.ex. *medge för någon* (Silverström 2006: 122). Preposition kan också stå sist i satsen när det är frågan om följande typ: om objekt står sist i satsen i en relativ bisats eller i en infinitivkonstruktion av typen, Det där är ingenting att vara rädd *för* (Montan & Rosenqvist 1982: 8).

De flesta av prepositionerna består av ett ord, t.ex. *av, efter, från, för, i med, om, på*. En grupp *enkla* prepositioner hör till de allra vanligaste orden i svenskan. De flerordiga prepositionerna bildar en grupp som kallas *prepositionella uttryck*. Några prepositioner är

delade och står före och efter huvudordet. De s.k. *kluvna* prepositionerna är t.ex. *för* tre dagar *sen* eller *för* min *skull*. Några prepositioner har också dubbelformer, t.ex. *mot* – *emot*, *bland* – *ibland*. (Montan & Rosenqvist 1982: 8–9 & Thorell 1973: 170.)

Några prepositioner bildar en *prepositionsfras* som består av en preposition + ett substantiv. Då fungerar frasen i sin helhet som preposition, t.ex. *i stället för*. Därtill finns det några participkonstruktioner och korta satser som kallas prepositioner. Till denna grupp hör t.ex. *angående*, *beträffande*, *oavsett*, *tack vare ngt*. (Thorell 1973: 170–171, 173.)

I svenskan är prepositioner ett besvärligt område både för modersmålstalare och för personer som försöker lära sig svenska som främmande språk. Det här kan bero på det faktum att det inte finns några klara regler för hur prepositioner ska används. (Silverström 2006: 122.)

4.2 Betydelse

Prepositioner har många skiftande betydelser och därför kan de inte sammanfattas i enkla och klara regler utan måste studeras i lexikonets artiklar för varje särskild preposition. I vissa uttryck kan en preposition ha en konkret betydelse, vanligtvis *rum*, *tid*, *sätt* eller *medel*, i andra åter en mera abstrakt betydelse, ofta *kausal* eller *final*. (Thorell 1973: 171–172.)

Prepositioner inleder prepositionsfraser och anger relationen mellan det som prepositionsfrasens nominala led syftar på och det överordnade ledet, t.ex. ett adjektiv, substantiv eller verb. Relationen kan avse tid (*stanna i en vecka*), rum (*bo i villa*), medel (*måla utan pensel*), orsak & ändamål (*glädjas åt framgången*), ägande (*barn med övervikt*), existens (*utse en italienare till ordförande*) eller annat (*likheten med Paris*). (Hultman 2003: 178.)

Thorell 1973: 172) delar in prepositioner i fyra olika betydelsegrupper enligt rum, tid, sätt och medel samt orsak och syfte. Första betydelsegruppen, *Lokala prepositioner* anger rum, t.ex. Vi bor *på* landet eller De kom *från* Göteborg. Rumsprepositioner kan uttrycka riktning, befintlighet eller ibland riktning och ibland befintlighet. Den andra betydelsegruppen,

temporal prepositioner anger tid, t.ex. *Från höst till vår* eller *Över veckoslutet* är hon bortrest. Tidsprepositioner anger antingen tidslängd (tidsperiod) eller tidpunkt.

Den tredje betydelsegruppen är *instrumentala prepositioner* som anger sätt, medel m.m. De vanligaste prepositionerna i den här gruppen är *efter, enligt, för, genom, i, med, på, under, utan, vid*, t.ex. Hon spelar *utan* noter eller De arbetade *under* tystnad. Den fjärde betydelsegruppen, *Kausala och finala prepositioner* anger orsak och syfte. De vanligaste prepositionerna i denna grupp är sådana som huvudsakligen används om rumsförhållanden, såsom *av, efter, för, i, om, på, till, över*, t.ex. Det vet jag *av* erfarenhet eller Vi skyndade *till* undsättning. (Thorell 1973: 172; Holm & Nylund Lindgren 1977: 144, 149)

4.3 Funktioner

De viktigaste funktionerna som prepositionerna har är att de förekommer i en prepositionsfras (Han skriver *på linjerat papper*) eller med ett prepositionsverb (Han *skriver på* sin avhandling). I detta sammanhang nämns också verbfrasen som består av ett verb och en tryckstark verbpartikel (Han *skriver på*). (Thorell 1973: 172.)

När det gäller *en prepositionsfras* har prepositionen en direkt, fast anknytning till det substantiv som den styr, till verbet har den bara en indirekt anknytning. Prepositionen styr i allmänhet ett nominalt led: substantiv, substantiviskt pronomen, självständigt adjektiv, adjektiviskt pronomen, infinitivfras (att + infinitiv) samt explikativa och relativa (vad-satser) bisatser, t.ex. Hon gick *utan ett ord*, Stanna *hos de gamla* eller Det ligger något *i vad du säger*. Prepositionen styr mindre ofta ett adverb eller en prepositionsfras, då gäller det huvudsakligen i rums- och tidsuttryck. (Thorell 1973: 173–174.)

Prepositionen hör samman med verbets grundbetydelse och valet av preposition beror på verbet, så att olika verb konstrueras med olika prepositioner. Vanligen är endast en viss preposition möjlig. *Prepositionsverb* utgör alltså en verbfras med prepositionen som trycksvag partikel, t.ex. *Han njöt av sin ledighet/längtrade efter sommaren*. (Thorell 1973: 173; Nikula 1986: 88.)

Liksom adverbet *upp* kan prepositionen *på*, som tryckstark verbpartikel bilda tillsammans med ett verb en verbfras som brukar kallas löst sammansatt verb. Prepositionen som tryckstark verbpartikel kan ha anknytning endast till verbet, t.ex. Hur *står* det *till*? där verb och partikel har smält samman till en enhet. Prepositionen kan därtill ha anknytning i viss mån till ett styrt led, t.ex. Vi *plockade på oss* alla papper där *på* kan tolkas antingen som tryckstark preposition som styr trycksvagt pronomen eller som tryckstark verbpartikel med fast anknytning till verbet. (Thorell 1973: 173–174.

5 ANALYS AV MATERIALET

I detta kapitel redogör jag för hur språkbadselever i åk 6 och 9 använder prepositioner i sin skriftliga produktion. Som jämförelsematerial använder jag uppsatser skrivna av svenskspråkiga elever. I analysdelen kommer jag att granska hurdana prepositioner språkbadseleverna och de svenskspråkiga eleverna i min undersökning använder i sina uppsatser, hur mycket olika prepositioner eleverna använder, hurdana fel som uppstår och vad felen kan bero på.

Jag citerar eleverna genom att återge olika exempel utan att korrigera deras andra fel, t.ex. rättstavning, stora bokstäver och sammansatta ord i språket. Jag markerar olika fel i prepositioner med kursiv stil i exemplen och korrigerar bara de fel som gäller prepositioner. Korrigerade uttryck finns inom hakparentes. När jag ger exempel på prepositionsfelet i de tre olika felkategorierna hänvisar bara de fel som jag behandlar i denna kategori, t.ex. i kategorin *inkorrekta prepositioner* behandlar jag bara de fel där eleverna i min undersökning har använt prepositionen inkorrekt och tar inte hänsyn till om det finns överflödiga eller utelämnade prepositioner i samma mening utan behandlar de i egna kategorier.

Först inleder jag med att belysa uppsatslängden i materialet. Jag jämför olika årskurser och orter med varandra för att få veta hur mycket uppsatserna skiljer sig från varandra. När jag jämför hur språkbadseleverna och kontrollgruppens elever behärskar prepositioner utan betraktar uppsatserna som likvärdiga.

Jag räknar alla prepositioner som mina informanter har använt för att få veta hur mycket prepositioner de har använt. När jag räknar alla prepositioner skiljer jag inte mellan korrekt eller felaktigt använda prepositioner utan adderar endast ihop alla prepositioner för att få fram vilka prepositioner som används mest frekvent. Sedan granskar jag hurdana fel i prepositionsbruket eleverna gör i sina uppsatser genom att räkna alla fel och kategorisera dem. Jag diskuterar eventuella orsaker till dessa fel. När jag granskar hurdana fel eleverna har gjort och hur eleverna behärskar prepositioner tangerar jag även i vilka funktioner prepositioner förekommer. Jag har tagit med funktionerna lokala, temporal och

verbdependent prepositioner eftersom de är de mest vanliga funktionerna. Med felaktiga prepositioner menas i min undersökning *utelämnning av prepositioner, inkorrekta prepositioner och överflödiga prepositioner*.

Till mitt material hör sammanlagt 30 uppsatser som har skrivits av språkbads elever i åk 6 och 30 uppsatser som har skrivits av språkbads elever i åk 9. Som jämförelsematerial använder jag uppsatser som svenskspråkiga elever har skrivit. Jag har sammanlagt 30 uppsatser, 15 från åk 6 och 15 från åk 9.

Totalt finns det 7677 ord i uppsatserna av språkbads eleverna och jämförelsegruppens elever i åk 6. Språkbads elever i åk 6 har använt sammanlagt 5328 ord (69 % av alla ord) i sina uppsatser. När språkbads elevernas användning enligt ort granskas närmare kan det konstateras att i mitt material har språkbads elever i Åbo använt sammanlagt 1398 ord i sina uppsatser, i Vasa 1524 ord medan i Esbo har de använt till och med 2406 ord i sina uppsatser. I mitt material har jämförelsegruppens elever har använt till och med 2349 ord i sina uppsatser.

I åk 9 har språkbads eleverna och jämförelsegruppens elever använt sammanlagt 8028 ord i sina uppsatser. Språkbads eleverna har använt 4476 ord (56 % av alla ord) i sina uppsatser och fördelningen ortvis ger följande antal ord. I mitt material har eleverna i Åbo använt sammanlagt 1658 ord i sina uppsatser, i Esbo 1561 ord och i Vasa 1257 ord. Jämförelsegruppens elever har använt till och med 3552 ord (44 % av alla ord) i sina uppsatser. En jämförelse mellan åk 6 och 9 visar att språkbads eleverna i åk 6 har använt mest ord i sina uppsatser.

Medellängden för språkbads elevernas uppsatser är drygt 178 ord i åk 6 och längden varierar från 72 ord till 331 ord (se tabell 1). Uppsatsernas längd varierar mycket i olika städer. I Esbo har man skrivit uppsatserna med drygt 240 ord. I Vasa är uppsatslängden i genomsnitt 152 ord medan i Åbo är uppsatslängden drygt 130 ord.

Tabell 1. Uppsatslängd i studiens material

Stad	kortaste uppsats		längsta uppsats		medellängd	
	Åk 6	Åk 9	Åk 6	Åk 9	Åk 6	Åk 9
Esbo (SB)	134	47	331	219	241	159
Vasa (SB)	83	94	233	161	152	126
Åbo (SB)	72	58	228	350	131	166
SS	51	114	260	417	163	237

I åk 9 har språkbads eleverna skrivit uppsatser som varierar mellan 47 ord och 350 ord. Uppsatsernas medellängd är drygt 149 ord. De kortaste uppsatserna har man skrivit i Esbo med bara 47 ord och de längsta uppsatserna i med Åbo till och med 350 ord.

Jämförelsegruppens elever har skrivit uppsatser som varierar mellan 51 ord och 417 ord. I åk 6 har elever skrivit kortare uppsatser än i åk 9. I åk 6 varierar uppsatslängden mellan 51 ord och 260 ord medan i åk 9 varierar uppsatslängden mellan 114 ord och 417 ord. Medellängden i uppsatserna är 163 ord i åk 6 och 237 ord i åk 9 (se tabell 1).

Det kan konstateras att den kortaste uppsatsen har skrivits av en språkbads elev i åk 9 med 47 ord medan den längsta uppsatsen har skrivits av en elev i jämförelsegruppen i åk 9. När man jämför årskurserna med varandra kan det noteras att i åk 6 är språkbads elevernas längsta uppsats 331 ord medan jämförelsegruppens längsta uppsats är bara 260 ord i samma årskurs. När man granskar skillnaderna mellan de kortaste uppsatserna i åk 6 kan det konstateras att det inte finns så stor skillnad mellan uppsatserna. Språkbads elevernas kortaste uppsats är 72 ord medan jämförelsegruppens kortaste uppsats är 51 ord.

I åk 9 finns det nästan lika stora skillnader mellan de kortaste och längsta uppsatserna. Språkbads elevernas kortaste uppsats är 47 ord medan jämförelsegruppens kortaste uppsats är 114 ord. När man tittar på de längsta uppsatserna är språkbads elevernas längsta uppsats 350 ord och jämförelsegruppens längsta uppsats 417 ord.

5.1 Prepositioner i materialet

Materialet omfattar sammanlagt 90 uppsatser, 30 skrivna av språkbads elever i åk 6, 30 skrivna av språkbads elever i åk 9 och 30 uppsatser skrivna av jämförelsegruppens svenskspråkiga elever; 15 uppsatser från åk 6 och 15 uppsatser från åk 9. Språkbads eleverna från åk 6 har använt sammanlagt 414 prepositioner i sina uppsatser vilket betyder 28 % av alla prepositioner i materialet och i åk 9 har språkbads eleverna använt 431 prepositioner i sina uppsatser vilket betyder 29 % av alla prepositioner. (se tabell 2). Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har inalles använt 242 prepositioner i åk 6 vilket är 17 % av alla materialets prepositioner och i åk 9 har de använt 375 prepositioner i sina uppsatser vilket betyder 26 % av alla prepositioner som förekommer i min undersökning.

Tabell 2. Förekomsten av prepositioner

Åk	SB	SS	Sammanlagt
6	414	242	656
9	431	375	806
Sammanlagt	845	617	1462

Sammanlagt har språkbads eleverna och svenskspråkiga eleverna Skillnaderna mellan de kortaste uppsatserna i åk 6 i åk 6 och i åk 9 använt 1462 prepositioner i sina uppsatser. Språkbads eleverna har använt sammanlagt 845 prepositioner i uppsatserna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever 617 prepositioner i sina uppsatser. Språkbads eleverna i åk 6 har använt sammanlagt 414 prepositioner i sina uppsatser vilket betyder drygt 28,3 % av alla prepositioner som förekommer i språkbads elevernas och jämförelsegruppens uppsatser och 2,6 % av alla ord som förekommer i materialet. Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i åk 6 har använt sammanlagt 242 prepositioner vilket betyder ca 17 % av alla prepositioner och 1,5 % av alla ord i materialet.

I åk 9 har språkbads eleverna använt 431 prepositioner vilket betyder 29 % av alla prepositioner och 2,7 % av alla ord medan det förekommer sammanlagt 375 prepositioner i

de svenskspråkiga elevernas uppsatser vilket betyder 26 % av alla prepositioner och 2,4 % av alla ord. Hultman & Westman (1977: 171) har gjort en studie av svenska gymnasieelevers språkbruk där de konstaterar att prepositionernas andel är 9,4 % av alla ord. Jämfört med Hultmans & Westmans (1977: 171) studie har mina informanter använt mycket mindre prepositioner än Hultmans & Westmans informanter. Det kan dock konstateras att i Hultmans & Westmans (1977) studie är det frågan om gymnasieelever medan i min undersökning är de äldsta informanterna i åk 9. Dock kan resultatet jämföras och konstateras att i min undersökning har eleverna i åk 9 använt sammanlagt 5,1 % av alla ord i materialet vilket betyder att mitt resultat avviker med 4,3 % av Hultmans & Westmans (1977) resultat.

Språkbads eleverna har använt mera preposition i sina uppsatser än svenskspråkiga eleverna. Det bör dock tas i beaktande att i min undersökning finns det sammanlagt 60 uppsatser skrivna av språkbads elever och 30 uppsatser skrivna av jämförelsegruppens elever. I åk 6 har språkbads eleverna använt 414 prepositioner medan svenskspråkiga eleverna har använt bara 242 prepositioner i sina uppsatser. I åk 9 har språkbads eleverna använt sammanlagt 431 prepositioner i uppsatserna men svenskspråkiga eleverna däremot 375 prepositioner i sina uppsatser. Språkbads eleverna i åk 9 har använt mera prepositioner i uppsatserna än språkbads eleverna i åk 6. Svenskspråkiga eleverna i åk 9 har också använt mera prepositioner än svenskspråkiga eleverna i åk 6. I åk 9 förekommer det 375 prepositioner i uppsatserna medan det i åk 6 finns bara 242 prepositioner i uppsatserna. Det högsta antalet prepositioner i mitt material finns i språkbads elevernas uppsatser i åk 9.

I Korkmans (1995: 179) undersökning har eleverna i åk 6 och 9 använt ungefär lika mycket prepositioner. Sammanlagt har de enspråkiga eleverna använt prepositioner 9,9 % av alla löpord i Korkmans (1995: 114) undersökning medan de tvåspråkiga eleverna har använt prepositioner 9,3 % av alla löpord i hennes undersökning. I åk 6 har eleverna använt prepositioner 9,4 % av alla löpord i Korkmans (1995: 116) undersökning medan i åk 9 har de använt prepositioner 9,9 %. Språkbads eleverna i mitt material har använt prepositioner sammanlagt 17,4 % av alla ord som förekommer i uppsatserna. När det granskas användningen på årskursnivå visar att i åk 6 har språkbads eleverna i min undersökning använt prepositioner 7,8 % av alla ord som förekommer i språkbads elevernas uppsatser i åk 6 och i åk 9 har språkbads eleverna använt prepositioner 9,6 % av alla ord som förekommer i

språkbadselevernas uppsatser i åk 9. Jämförelsegruppens elever har använt prepositioner sammanlagt 20,9 % av alla ord i som förekommer i jämförelsematerialet. En granskning på årskursnivå visar att i åk 6 har eleverna använt prepositioner sammanlagt 10,3 % av alla ord som förekommer i de svenskspråkiga elevernas uppsatser i åk 6 medan i åk 9 är andelen prepositioner 10,6 % av alla ord som förekommer i jämförelselevernas uppsatser i åk 9. I likhet med Korkmans (1995) resultat har också eleverna i åk 9 använt mer prepositioner än i åk 6.

När man tar i beaktande alla prepositioner som både språkbadseleverna och det svenskspråkiga jämförelsematerialets elever har använt i sina uppsatser är den procentuella andelen 28 % i språkbadselevernas uppsatser i åk 6 och 29 % i åk 9. När det gäller skillnader mellan språkbadselevernas och svenskspråkiga elevernas användning av prepositioner avviker resultaten i min undersökning från Korkmans (1995) undersökning.

I Korkmans (1995: 179) undersökning har enspråkiga elever använt procentuellt mer prepositioner än tvåspråkiga elever. I min undersökning är andelen prepositioner 17 % i de svenskspråkiga elevernas uppsatser i åk 6 och 26 % i åk 9. De svenskspråkiga elevernas användning av prepositioner i åk 9 är nästan lika hög som i språkbadselevernas uppsatser i åk 6 och 9. Bara i åk 6 har jämförelsegruppens elever använt mindre prepositioner än alla andra elever i min undersökning.

5.1.1 Prepositioner i årskurs 6

Språkbadseleverna i åk 6 har använt sammanlagt 414 prepositioner i sina uppsatser. I materialet finns det drygt 13,8 prepositioner per uppsats. Prepositionsanvändningen varierar ganska mycket hos språkbadseleverna. Till exempel det högsta antalet prepositioner är 27 i uppsats SB9 medan det lägsta antalet prepositioner är 5 t.ex. i uppsats SB29. Alla språkbadselever har dock använt minst 5 prepositioner i sina uppsatser (se tabell 3).

Tabell 3. Antalet prepositioner per uppsats i årskurs 6 (språkbads elever)

Antal prepositioner	1-5	6-10	11-20	21-30	Över 30
Antal elever	1	7	17	5	0

Som kan ses i tabell 3 har 17 elever använt mellan 11 och 20 gånger prepositioner i sina uppsatser. Resultatet är ganska nära medeltalet som är 13,8 prepositioner. Det finns bara en elev som har använt 1-5 prepositioner i sin uppsats. Oftast förekommer det 13 prepositioner i uppsatserna. Totalt är andelen prepositioner i materialet 7,8 % av alla ord i åk 6.

Tabell 4. Frekvens för prepositioner i årskurs 6 (språkbads elever)

Preposition	Antal	Preposition	Antal
i	138	före	5
på	88	under	5
till	70	efter	5
av	30	åt	4
från	26	mot	2
med	17	utan	2
om	11	mellan	1
över	10	Sammanlagt	414

Det förekommer sammanlagt 15 olika prepositioner i språkbads elevernas uppsatser (se tabell 4). Det finns stora skillnader i språkbads elevernas uppsatser i åk 6 när det gäller prepositioner. Fast språkbads eleverna har använt 15 olika prepositioner är det bara tre prepositioner vars procentuella andel är över 10 % av alla prepositioner. Bara prepositionerna *i*, *på* och *till* har förekommit över 10 % i språkbads elevernas uppsatser. Det kan alltså konstateras att fast språkbads eleverna i åk 6 har använt mycket prepositioner är variationen i prepositionerna ganska begränsad.

Tabell 5. De fyra mest frekventa prepositionerna i Vasa, Esbo och Åbo i årskurs 6

Vasa		Esbo		Åbo	
i	55	i	46	i	37
på	25	till	38	på	31
till	18	på	32	till	14
av	14	av	13	från & om	5

När man jämför städerna med varandra kan man se i tabell 5 att språkbadseleverna i alla städer använt mest prepositionen *i*. I Vasa har man använt mest prepositionen *i* men när man tittar på Esbos och Åbos siffror avviker de inte så mycket från Vasa. I Vasa har eleverna använt prepositionen *i* mycket mera än prepositionen *på*. Prepositionen *i* förekommer 55 gånger i elevernas uppsatser medan prepositionen *på* bara 25 gånger. I Esbo och i Åbo finns det inte så stora skillnader i prepositionsanvändning. Esbo skiljer sig från Vasa och Åbo på det sättet att där har eleverna använt prepositionen *till* näst mest i uppsatserna (se tabell 5). Det kan alltså konstateras att i Vasa och Esbo har eleverna använt likadana prepositioner i sina uppsatser. I Åbo ryms också prepositionerna *från* och *om* med i gruppen med de fyra mest frekventa prepositionerna.

Uppsatsrubriken *Nu blir det vinter i Finland* kan för sin del vara en orsak till detta att eleverna har använt prepositionen *i* mycket. Språkbadselevernas uppgift var alltså att skriva till en språkbadselev i Australien om vad som händer när det blir vinter i Finland. Med tanke på dessa instruktioner kan man anta att språkbadseleverna använder ganska mycket prepositioner för plats och tid eftersom det är sannolikt att eleverna berättar om vad som händer på vintern i Finland i sina uppsatser. Enligt resultaten förekommer prepositionen *i* mest i elevernas uppsatser i åk 6.

- (1) På vintern, här i Åbo, brukar det vara högst -20 °C. SB11
- (2) När det blir vinter i Finland börjar det snöa. SB19
- (3) I Finland är det höst före vintern. SB1
- (4) Det kan bli över 1 meter snö i Lappland. SB8

Eleverna har använt prepositionen *i* mycket t.ex. när de anger lokala förhållanden (se exempel 1, 2, 3 och 4). Många elever har valt att berätta i sin uppsats om vad som händer i Finland när det blir vinter och därför är förekomsten av prepositionen *i* frekvent.

Tabell 6. De fyra mest frekventa prepositioner i årskurs 6 (språkbads elever)

Preposition	Antal preposition	Andel preposition
<i>i</i>	138	33,3 %
<i>på</i>	88	21,3 %
<i>till</i>	70	16,9 %
<i>av</i>	27	6,5 %

När man betraktar materialet lite noggrannare kan det konstateras att de fyra mest frekventa prepositionerna i åk 6 är *i*, *på*, *till* och *av* som alla förekommer över 20 gånger i uppsatserna (se tabell 6). Den mest frekventa prepositionen är *i*. Prepositionen *i* ingår 138 gånger i elevernas uppsatser och den procentuella andelen är 33,3% av alla prepositioner som språkbads eleverna i åk 6 har använt. Denna preposition har mycket mera förekomster när man jämför den med alla andra prepositioner.

Prepositionen *på* finns sammanlagt 88 gånger i uppsatserna och den procentuella andelen är 21,3 %. Språkbads eleverna har alltså använt prepositionen *i* över 10 % mer i sina uppsatser. Också prepositionen *till* har varit ganska mycket i bruk och eleverna har använt denna preposition 70 gånger i uppsatserna. Prepositionen *av* förekommer 27 gånger i språkbads elevernas uppsatser.

I Juurakkos undersökning (1996: 260) har gymnasisterna i åk 1 använt prepositionerna *i*, *på* och *till* mest i sina uppsatser och alla andra prepositioner förekommer inte så ofta i deras uppsatser. Korkman (1995: 179) konstaterar också i sin undersökning att de vanligaste prepositionerna i åk 6 är *i*, *på*, *till*, *av* och *med*. Det kan konstateras att i min undersökning har språkbads eleverna favoriserat samma prepositioner som i Juurakkos och Korkmans undersökning. Prepositionerna *i*, *på*, *till*, *av* och *från* är bland de fem mest använda prepositionerna i min undersökning. Mitt resultat avviker från Korkmans (1995)

undersökning på det sättet att prepositionen *från* också har förekommit bland de fem mest använda prepositionerna i min undersökning medan i Korkmans (1995) har den inte rymts bland fem mest använda prepositionerna.

5.1.2 Prepositioner i årskurs 9

I åk 9 har språkbads eleverna använt sammanlagt 431 prepositioner i sina uppsatser. I materialet finns det drygt 14,4 prepositioner per uppsats i åk 9. Prepositionsanvändningen varierar ganska mycket hos språkbads eleverna. Till exempel det högsta antalet prepositioner är 41 i uppsats SB51 medan det lägsta antalet prepositioner är 4 i uppsats SB57.

Tabell 7. Antalet prepositioner per uppsats i årskurs 9 (språkbads elever)

Antal prepositioner	1-5	6-10	11-20	21-30	Över 30
Antal elever	3	9	15	1	2

Av tabell 7 framgår att 15 elever använt mellan 11 och 20 gånger prepositioner i sina uppsatser. Också 10 elever har använt mellan 6 och 10 prepositioner i uppsatserna. I åk 9 förekommer det oftast 12 prepositioner i elevernas uppsatser. Bara två elever har använt över 30 prepositioner i sina uppsatser. Tre elever har använt mellan 1 och 5 prepositioner i sina uppsatser. Totalt är andelen prepositioner i materialet 9,7 % av alla ord i åk 9.

Tabell 8. Frekvens för prepositioner i årskurs 9 (språkbads elever)

Preposition	Antal	Preposition	Antal
på	122	utan	6
i	119	över	6
till	50	före	3
av	42	mot	3
från	17	runt	2
med	16	ur	2
om	14	genom	1
under	14	utom	1
efter	6	åt	1
för	6	Sammanlagt	431

I åk 9 har språkbads eleverna använt totalt 431 gånger prepositioner i sina uppsatser (se tabell 8). Det förekommer sammanlagt 19 olika prepositioner i uppsatserna. Språkbads elevernas prepositionsanvändning varierar mycket också i åk 9 liksom i åk 6 (jfr tabell 4). Fast eleverna har använt många olika prepositioner ser man att det finns många prepositioner i materialet som förekommer under fem gånger. Prepositionerna *genom*, *utom* och *åt* förekommer alla bara en gång i uppsatser. Bara prepositionerna *på*, *i* och *till* förekommer över 10 % i materialet.

Tabell 9. De fyra mest frekventa prepositioner i Vasa, Esbo och Åbo i årskurs 9

Vasa		Esbo		Åbo	
på	41	i	41	på	41
i	38	på	40	i	40
av	14	till	27	av	17
till	11	av	11	till	12

När man granskar närmare tabell 9 kan det konstateras att språkbads eleverna i Vasa och Åbo har använt prepositionen *på* mest i sina uppsatser medan i Esbo har eleverna använt mest prepositionen *i* i sina uppsatser. Det finns inte så stora skillnader mellan användning av

prepositionerna *i* och *på*, t.ex. i Esbo och Åbo har språkbadseleverna använt den populäraste prepositionen bara en gång mera än den näst populäraste. I Vasa är skillnaden lite större eftersom där har språkbadseleverna använt prepositionen *på* tre gånger mera än prepositionen *i*. Den här skillnaden är dock inte betydande. När man jämför städerna med varandra kan man konstatera att i Vasa och Åbo har eleverna favoriserat samma prepositioner i samma rangordning.

När man jämför prepositionsanvändning i olika städer i åk 6 och 9 (se tabell 5 och 9) får man reda på att i Vasa har språkbadseleverna använt mest samma prepositioner i båda årskurserna. I åk 6 har prepositionen *i* fått mycket mera förekomster än prepositionen *på* som är den näst mest använda prepositionen i språkbadselevernas uppsatser. I åk 9 har eleverna använt mest prepositionen *på* men prepositionen *i* har bara tre förekomster mindre än prepositionen *på*.

Språkbadselevernas prepositionsanvändning är nästan den samma i Esbo i åk 6 och 9. Eleverna har använt mest prepositionen *i* i sina uppsatser i båda årskurserna. I Åbo har det rymts olika prepositioner bland de fyra mest frekventa prepositionerna när det åk 6 och 9 jämförs med varandra. I åk 6 har prepositioner *från* & *om* rymts på fjärde plats medan i åk 9 har språkbadseleverna inte använt prepositionerna *från* & *om* så många gånger. I åk 9 har prepositionen *till* rymts bland de fyra mest frekventa prepositionerna.

Tabell 10. De fyra mest frekventa prepositioner i årskurs 9 (språkbadselever)

Preposition	Antal preposition	Andel preposition
på	122	28,3 %
i	119	27,6 %
till	50	11,6 %
av	42	9,7 %

När man betraktar materialet närmare kan det konstateras att de fyra mest frekventa prepositionerna i årskurs nio är *på*, *i*, *till* och *av* (se tabell 10). Alla fyra prepositioner förekommer över 40 gånger i uppsatser. Den mest frekventa prepositionen är *på* som

förekommer totalt 122 gånger i uppsatserna och den procentuella andelen är 28,3 %. Denna preposition förekommer tre gånger mera i uppsatserna än prepositionen *i* som har använts totalt 119 gånger i uppsatserna.

Språkbads eleverna har använt prepositionerna *på* och *i* när de har angett rum och tid t.ex. om olika platser, länder, årstider och månader. Språkbads eleverna har berättat i sina uppsatser om vad som händer på vintern i Finland och uppsatsrubriken kan tänkas styra prepositionsvalet.

- (5) Det finns mycket att göra i Finland när det är vinter. SB48
- (6) Vintern är vanligtvis kall och isig i Finland. SB41
- (7) Här i Finland är det kanske kallt på vinter. SB53
- (8) På vintern skidar människorna på snön eller skridskor på isen. SB60

Som man kan se i exempel 5–8 har språkbads eleverna använt prepositioner som anger tid och rum, alltså temporala och lokala prepositioner. Också i åk 9 ser man hur mycket uppsatsrubriken *Nu blir det vinter i Finland* påverkar elevernas prepositionsval. Många elever har skrivit vad som händer på vintern eller hur det är på vintern i Finland.

I Korkmans (1995) undersökning är de vanligaste prepositionerna i åk 9 prepositionerna *i*, *på*, *till*, *med* och *av*. Prepositionen *i* förekommer 245 gånger och prepositionen *på* 238 gånger. Alla andra prepositioner förekommer under 200 gånger. I min undersökning är prepositionen *på* den vanligaste prepositionen i språkbads elevernas uppsatser och prepositionen *i* är den näst vanligaste. Prepositionen *på* förekommer 122 gånger och prepositionen *i* 119 gånger i min undersökning. Prepositionen *till* intar tredje plats både i min och i Korkmans (1995) undersökning.

I Juurakkos (1996: 82–83) undersökning har gymnasisterna i åk 3 använt mest prepositionen *på* och prepositionen *i* finns på andra plats. På tredje plats ligger prepositionen *för* och på fjärde plats prepositionen *av*. Mitt resultat avviker från Juurakkos (1996) resultat på det sättet att prepositionen *för* förekommer bara sex gånger i språkbads elevernas uppsatser i åk 9 i min undersökning. I Juurakkos undersökning är den procentuella andelen för

prepositionen *för* 11,6 % av alla prepositioner som förekommer i gymnasisternas prepositionsbruk i åk 3 men i min undersökning är den procentuella andelen bara 1,4 % av alla prepositioner i åk 9. Resultaten är dock inte direkt jämförbara eftersom det finns många faktorer som påverkar prepositionsbruket, t.ex. ålder och läromedel.

Allén (1972) som har undersökt det svenska tidningsspråket fick som resultat att prepositionerna *i*, *av* och *på* är de vanligaste i svenskan. Därefter följer prepositionerna *för*, *med*, *till* och *om*. När man jämför resultaten som jag har fått i åk 6 och 9 med Alléns (1972) och Kotsinas (1983) kan det konstateras att språkbads eleverna till största delen har använt samma prepositioner. Prepositionerna *i* och *på* är i båda årskurserna de mest använda prepositionerna. Också prepositionerna *med*, *till* och *om* förekommer bland de sju mest använda prepositionerna i språkbads elevernas uppsatser i åk 6 och 9.

När man jämför språkbads elevernas prepositionsanvändning i åk 6 och 9 med Alléns (1972) undersökning kan det konstateras att prepositionen *av* som är näst vanligaste i Alléns resultat förekommer först på fjärde plats i språkbads elevernas uppsatser. Också prepositionen *för* som är på fjärde plats i Alléns undersökning är mycket ovanligare i språkbads elevernas uppsatser. I åk 6 förekommer prepositionen *för* inte alls bland de prepositioner som språkbads eleverna har använt i sina uppsatser och i åk 9 är prepositionen *för* på tionde plats. På det sättet avviker språkbads elevernas prepositionsanvändning från de resultat som Allén har fått.

5.1.3 Prepositioner i jämförelsematerialet

Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt sammanlagt 617 prepositioner i sina uppsatser. I åk 6 har jämförelsegruppens elever använt 242 prepositioner och i åk 9 har de använt 375 prepositioner. Jämförelsegruppens elever har använt drygt 16,1 prepositioner per uppsats i åk 6 medan i åk 9 har eleverna använt till och med 25 prepositioner per uppsats. I åk 6 varierar prepositionsbruket i uppsatserna från 5 prepositioner till 32 prepositioner per uppsats. Sammanlagt 8 elever har använt mellan 11 och 20 prepositioner i sina uppsatser och 2 elever mellan 21 och 30 prepositioner (se tabell 11). Bara en elev har använt över 30 prepositioner i sin uppsats. Oftast förekommer det 11 prepositioner i uppsatserna.

Tabell 11. Antalet prepositioner per uppsats i årskurs 6 (jämförelsegrupp)

Antal prepositioner	1-5	6-10	11-20	21-30	Över 30
Antal elever	1	3	8	2	1

När man tittar på tabell 12 kan det konstateras att jämförelsegruppens prepositionsanvändning varierar mellan 1 och 87 prepositioner i uppsatserna. Eleverna har använt 16 olika prepositioner i sina uppsatser. Mest har jämförelsegruppens svenskspråkiga elever använt prepositionen *på* som förekommer 87 gånger i deras uppsatser.

Tabell 12. Frekvens för prepositioner i årskurs 6 (jämförelsegrupp)

Preposition	Antal	Preposition	Antal
på	87	över	5
i	54	vid	2
till	31	för	2
av	20	ur	2
med	15	genom	1
från	7	runt	1
under	7	omkring	1
om	6	mot	1
		Sammanlagt	242

Sammanlagt finns det fyra prepositioner som jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt bara en gång i sina uppsatser (se tabell 12). Prepositionerna *genom*, *runt*, *omkring* och *mot* förekommer alla bara en gång i elevernas uppsatser. Bara prepositionerna *på*, *i* och *till* förekommer över 30 gånger i elevernas uppsatser och deras procentuella andel är över 10 %. Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt sammanlagt 11 olika prepositioner som förekommer under 10 gånger i uppsatser. Det kan konstateras att bara fem prepositioner förekommer över 10 gånger i uppsatserna.

- (9) I Findland blir det kallt på vintern och djuren går och sover (ide) SS5
- (10) På sommaren har den grå färg och på vintern får den vit. SS13

Jämförelsegruppens elever har också använt lokala och temporala prepositioner i sina uppsatser när de har angett rum och tid. I exempel 9 har en elev i jämförelsegruppen berättat hurdant vinter det blir i Finland medan i exempel 10 har en annan elev i jämförelsegruppen berättat om olika årstider.

I åk 9 har jämförelsegruppens svenskspråkiga elever använt 375 prepositioner i sina uppsatser. Det minsta antalet prepositioner per uppsats är 15 och det högsta antalet prepositioner per uppsats är 48 prepositioner. När man tittar på tabell 13 kan det konstateras att alla elever i åk 9 har använt över 10 prepositioner i sina uppsatser. Sammanlagt sju elever har använt mellan 21 och 30 prepositioner i sina uppsatser vilket betyder ca 47 % av jämförelsegruppens elever i åk 9. Mellan 11 och 20 prepositioner har använts av sammanlagt 5 elever vilket betyder 33 % av jämförelsegruppens elever. Till och med tre elever har använt över 30 prepositioner i sina uppsatser. Oftast förekommer det 20 prepositioner i de svenskspråkiga elevernas uppsatser.

Tabell 13. Antalet prepositioner per uppsats i årskurs 9 (jämförelsegrupp)

Antal prepositioner	1-5	6-10	11-20	21-30	Över 30
Antal elever	0	0	5	7	3

Sammanlagt har jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i åk 9 använt 375 gånger prepositioner i sina uppsatser (se tabell 14). Eleverna har använt 19 olika prepositioner i sina uppsatser. Bara tre prepositioner förekommer över 10 % i elevernas uppsatser. Sammanlagt fyra olika prepositioner förekommer över 20 gånger i elevernas uppsatser medan det finns till och med 11 prepositioner som förekommer bara under 10 gånger i uppsatserna.

Tabell 14. Frekvens för prepositioner i årskurs 9 (jämförelsegrupp)

Preposition	Antal	Preposition	Antal
på	108	över	4
i	96	åt	3
till	49	efter	3
av	24	mellan	3
med	19	mot	2
om	19	vid	2
för	14	runt	2
från	12	utanför	2
under	7	bredvid	1
ur	5	Sammanlagt	375

Mest har jämförelsegruppens svenskspråkiga elever använt prepositionen *på* i sina uppsatser. Sammanlagt förekommer prepositionen *på* 108 gånger i deras uppsatser och den procentuella andelen är 28,8 % av alla prepositioner som förekommer i de svenskspråkiga elevernas uppsatser i åk 9 (se tabell 14). Prepositionen *i* förekommer sammanlagt 96 gånger i elevernas uppsatser och den procentuella andelen är 25,6 % medan prepositionen *till* som är den tredje mest använda prepositionen i elevernas uppsatser förekommer 49 gånger och den procentuella andelen är 13,1 % av alla prepositioner i åk 9.

- (11) Alla lövträd tappar ju sina löv på hösten. SS16
 (12) På vintern blir det väldigt kallt och det snöar, på kvällarna blir det fort mörkt. SS28

Det förekommer temporala prepositioner i de svenskspråkiga elevernas uppsatser. Många elever har berättat om vad som händer under olika årstider. I exempel 11 och 12 har jämförelsegruppens elever använt prepositionen *på* för att ange tid. Också lokala prepositioner förekommer i jämförelsematerialet i åk 9 när elever har angett rum och berättat om t.ex. olika platser i Finland.

Det finns sammanlagt 9 prepositioner som förekommer under 5 gånger i elevernas uppsatser. Prepositionen *bredvid* förekommer bara en gång i elevernas uppsatser och prepositionerna *mot*, *vid*, *runt* och *utanför* förekommer bara två gånger i elevernas uppsatser. Det kan konstateras att fast jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt 19 olika

prepositioner i sina uppsatser är prepositionsanvändningen inte så mångsidig. Eleverna har använt mycket vanliga prepositioner i sina uppsatser, liksom prepositionerna *på*, *i*, *till*, *av* och *med* (jfr Korkman 1995; Allén 1972).

I åk 6 har språkbads eleverna använt sammanlagt 414 prepositioner i sina uppsatser och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever sammanlagt 242 prepositioner. Språkbads eleverna har alltså använt 172 prepositioner mera än jämförelsegruppens elever. Det bör dock tas i beaktande att jag har tagit med 30 uppsatser skrivna av språkbads eleverna och 15 uppsatser skrivna av jämförelsegruppens svenskspråkiga elever. Språkbads eleverna i åk 6 har använt sammanlagt 15 olika prepositioner medan jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt till och med 16 olika prepositioner. Jämförelsegruppens elever har alltså använt prepositioner mångsidigare än språkbads eleverna.

När man jämför jämförelsegruppens elever med språkbads eleverna i åk 6 kan det konstateras att både språkbads eleverna och jämförelsegruppens elever har använt mest mellan 11 och 20 prepositioner i sina uppsatser (jfr tabell 3 och 11). Sammanlagt 8 av jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt mellan 11 och 20 prepositioner i sina uppsatser medan till och med 17 språkbads elever har använt mellan 11 och 20 prepositioner i sina uppsatser. Oftast förekommer det 11 prepositioner i de svenskspråkiga elevernas uppsatser medan språkbads eleverna har använt oftast 13 prepositioner i sina uppsatser.

Det kan sägas att förekomsten av prepositioner liknar varandra både i språkbads elevernas och i de svenskspråkiga elevernas uppsatser men språkbads eleverna har använt mer prepositioner än jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i kategorin 11 och 20 prepositioner. En elev som hör till jämförelsegruppen har använt 32 prepositioner i sin uppsats medan det högsta antalet prepositioner i språkbads elevernas uppsatser är 27 prepositioner. Det lägsta antalet både i språkbads elevernas uppsatser och i de svenskspråkiga elevernas uppsatser i åk 6 är 5 prepositioner.

I åk 6 har språkbads eleverna använt mest prepositionen *i* i sina uppsatser. Prepositionen *i* förekommer sammanlagt 138 gånger i språkbads elevernas uppsatser. Totalt är andelen drygt 33 % av alla prepositioner som språkbads eleverna i åk 6 har använt i sina uppsatser. Också

prepositionerna *på* och *till* förekommer över 50 gånger i elevernas uppsatser, *på* 88 gånger och *till* 70 gånger (se tabell 15).

Tabell 15. De fem mest använda prepositionerna i årskurs 6

SB		SS	
Preposition	Antal	Preposition	Antal
i	138	på	87
på	88	i	54
till	70	till	31
av	30	av	20
från	26	med	15

Jämförelsegruppens elever i åk 6 har använt mest prepositionen *på* i sina uppsatser. Prepositionen *på* förekommer sammanlagt 87 gånger i deras uppsatser. Totalt är andelen drygt 36 % av alla prepositioner som jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt i sina uppsatser. Prepositionen *i* förekommer 54 gånger i uppsatserna medan prepositionen *till* förekommer 31 gånger i deras uppsatser. (se tabell 15).

När man jämförs språkbads eleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i åk 6 med varandra kan det konstateras att språkbads eleverna har använt mest prepositionen *i* i sina uppsatser medan jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt mest prepositionen *på* i sina uppsatser. Fast prepositionen *i* förekommer 51 gånger mera i språkbads elevernas uppsatser än prepositionen *på* i jämförelsegruppens uppsatser är den procentuella skillnaden inte så stor. Prepositionen *i* är 33 % av alla prepositioner som förekommer i språkbads elevers uppsatser medan prepositionen *på* är 36 % av alla prepositioner som förekommer i jämförelsegruppens uppsatser.

Sammanlagt har språkbads eleverna och de svenskspråkiga eleverna i åk 6 använt 656 prepositioner i sina uppsatser. Språkbads eleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt prepositioner *i*, *på* och *till* mest i sina uppsatser. Prepositionen *i* har fått mest förekomster i årskursen, sammanlagt 192 gånger och den procentuella andelen är 29 %

av alla prepositioner i åk 6. Prepositionen *på* förekommer 175 gånger i åk 6 och den procentuella andelen är 27 % av alla prepositioner i åk 6. Den tredje mest använda prepositionen är *till* som förekommer 101 gånger i åk 6 och den procentuella andelen är 15 % av alla prepositioner.

Det finns inte så stor skillnad mellan prepositionerna *i* och *på* i elevernas uppsatser medan prepositionen *till* förekommer tydligt mindre än prepositionerna *i* och *på*. Därför kan det konstateras att språkbads eleverna och de svenskspråkiga eleverna har använt mest två olika prepositioner i sina uppsatser, prepositioner *i* och *på*.

I åk 9 har språkbads eleverna använt sammanlagt 431 prepositioner i sina uppsatser och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever 375 prepositioner. Båda grupperna har använt 19 olika prepositioner i sina uppsatser. När man jämför språkbads eleverna och de svenskspråkiga eleverna kan det konstateras att språkbads eleverna har använt mest mellan 11 och 20 prepositioner i sina uppsatser medan jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt oftast mellan 21 och 30 prepositioner i uppsatserna.

Sammanlagt 15 språkbads elever har använt mellan 11 och 20 prepositioner och oftast förekommer det 12 prepositioner i språkbads elevernas uppsatser. Totalt 7 av jämförelsegruppens elever har använt mellan 21 och 30 prepositioner i sina uppsatser och oftast förekommer det till och med 20 prepositioner i uppsatserna. Bara en språkbads elev har använt mellan 21 och 30 prepositioner i sin uppsats. Det högsta antalet prepositioner i de svenskspråkiga elevernas uppsatser är 52 prepositioner medan i språkbads elevernas uppsatser är antalet 41 prepositioner. Det minsta antalet prepositioner i språkbads elevers uppsatser är 4 prepositioner medan i de svenskspråkiga elevernas uppsatser är antalet 14 prepositioner. Språkbads eleverna i åk 9 har använt mest prepositionen *på* i sina uppsatser (se tabell 16). Prepositionen *på* förekommer sammanlagt 122 gånger i uppsatserna och den procentuella andelen är 28 % av alla prepositioner som förekommer i åk 9.

Språkbads eleverna har också använt mycket prepositionen *i* och den förekommer 119 gånger i uppsatserna vilket är 28 % av alla prepositioner i deras uppsatser. Prepositionen *till* har fått tredje mest förekomst i språkbads elevernas uppsatser och den förekommer

sammanlagt 50 gånger och den procentuella andelen är drygt 12 % av alla prepositioner i språkbadslevernans uppsatser i åk 9. Prepositionerna *av* och *från* ryms också bland de fem mest använda prepositionerna i åk 9. Prepositionen *av* förekommer 42 gånger (10 %) och prepositionen *från* 17 gånger (4 %) i materialet.

Tabell 16. De fem mest använda prepositionerna i årskurs 9

SB		SS	
Preposition	Antal	Preposition	Antal
på	122	på	108
i	119	i	96
till	50	till	49
av	42	av	24
från	17	med	19

Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i åk 9 har också använt mest prepositionen *på* i sina uppsatser (se tabell 16). Prepositionen *på* förekommer sammanlagt 108 gånger i uppsatserna och den procentuella andelen är 29 % av alla prepositioner i jämförelsematerialet. Prepositionen *i* förekommer 96 gånger i uppsatserna och den procentuella andelen är 26 % av alla prepositioner i jämförelsematerialet. Prepositionen *till* har 49 förekomster i materialet och procentuellt är andelen 13 %. Prepositioner *av* och *med* är också bland de fem mest använda prepositionerna i jämförelsematerialet. Prepositionen *av* förekommer 24 gånger (6 %) och *med* 19 gånger (5 %) i materialet.

När man jämför språkbadslevernans och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i åk 9 kan det konstateras att när man tittar på de fem mest använda prepositionerna har språkbadslevernans och jämförelsegruppens elever använt nästan likadana prepositioner. Den enda skillnaden är att prepositionen *från* förekommer bland de fem mest använda prepositionerna i språkbadslevernans uppsatser medan i jämförelsegruppens elever har använt prepositionen *med*.

Sammanlagt har språkbadslevernans och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever använt 806 prepositioner i sina uppsatser i åk 9. Språkbadslevernans har använt lite mera

prepositioner i sina uppsatser än jämförelsegruppens elever, sammanlagt 56 gånger. I åk 9 har både språkbads eleverna och de svenskspråkiga eleverna använt mest prepositionerna *på*, *i* och *till* i sina uppsatser.

Både språkbads eleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt mest prepositionen *på* i sina uppsatser. Prepositionen *på* förekommer sammanlagt 230 gånger i uppsatserna vilket är 29 % av alla prepositioner i åk 9. Prepositionen *i* förekommer 215 gånger i elevernas uppsatser vilket är drygt 27 % av alla prepositioner i åk 9. Prepositionen *till* har däremot 99 förekomster i uppsatserna och den procentuella andelen är då 12 % av alla prepositioner. Det kan konstateras att också i åk 9 har både språkbads eleverna och de svenskspråkiga eleverna använt mest prepositionen *på* och *i* i sina uppsatser. Alla andra prepositioner har mycket mindre förekomster i uppsatserna. Också prepositionen *av* ryms bland de fem mest använda prepositionerna i åk 9 men har bara 66 förekomster i uppsatserna vilket betyder 8 % av alla prepositioner i åk 9.

5.2 Felaktig användning av prepositioner

I min undersökning granskar jag också felaktig användning av prepositioner hos språkbads eleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever. Jag har delat in alla prepositions fel i tre kategorier: *utelämnning av prepositioner*, *inkorrekta prepositioner* och *överflödiga prepositioner*. Den första kategorin *utelämnning av prepositioner* omfattar alla fall där prepositionen saknas (tycker [om] dig), andra kategorin *inkorrekta prepositioner* (bo *på* Finland) de fel där eleverna har använt fel preposition och sista kategorin *överflödiga prepositioner* (*i* utomlands) de prepositioner som eleverna har använt fast de inte behövs.

Det finns sammanlagt 120 prepositions fel i SB-elevernans och SS-elevernans uppsatser (se tabell 17). När man tittar på tabell 18 kan det konstateras att eleverna har gjort mest fel när de har använt inkorrekta prepositioner. Det finns till och med 93 fel när SB-eleverna och SS-eleverna har använt inkorrekta prepositioner i sina uppsatser. Eleverna har använt överflödiga prepositioner 15 gånger och utelämnat prepositioner bara 12 gånger.

Tabell 17. Antalet felaktiga prepositioner i språkbadslevers och jämförelsegruppens uppsatser

Elever	Inkorrekta prepositioner	Överflödiga prepositioner	Utelämnning av prepositioner
SB Vasa 6	25	2	4
SB Åbo 6	13	0	2
SB Esbo 6	24	4	2
SS 6	2	0	2
SB Vasa 9	5	0	0
SB Åbo 9	8	4	0
SB Esbo 9	8	1	1
SS 9	8	4	1
Sammanlagt	93	15	12

Som framgår av tabell 17 kan det konstateras att språkbadsleverna i åk 6 har använt mest felaktiga prepositioner i sina uppsatser (se exempel i bilaga 2). Kategorin inkorrekta prepositioner omfattar till och med 78 % av alla fel som förekommer i materialet. I åk 6 är andelen 53 % av alla fel i materialet och i åk 9 är andelen 24 % av materialets alla fel. I åk 6 omfattar kategorin överflödiga prepositioner 5 % av alla fel i materialet och i åk 9 sammanlagt 8 % av materialets alla fel. Kategorin utelämnning av prepositioner omfattar 8 % av alla fel i materialet i åk 6 medan i åk 9 är andelen bara 2 % av alla fel i materialet. Det kan konstateras att eleverna har gjort nästan lika många fel i kategorin överflödiga prepositioner i åk 6 och 9 men i andra kategorier är skillnaderna stora. Det kan också konstateras att i åk 6 har eleverna gjort mer fel än i åk 9.

Jag har valt att titta lite närmare på det hur mycket språkbadsleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever gör olika fel när man tittar på själva prepositionerna (se tabell 18). Jag har räknat med alla prepositioner som förekommer felaktigt i uppsatserna. När jag här har räknat prepositioner har jag inte tagit hänsyn till de fall där eleverna inte har använt prepositionen fast den behövs enligt regler. Jag har valt att närmare granska de prepositioner vars procentuella andel är över 10 % av alla felaktigt använda prepositioner i åk 6 och i åk 9.

Tabell 18. Antalet felaktigt använda prepositioner i uppsatserna

Åk 6		Åk 9	
Preposition	Antal fel	Preposition	Antal fel
i	42	i	13
till	8	till	11
av	8	på	6
på	4	av	4
med	4	med	4
från	2	under	1
om	1		

Tabell 18 visar att både i åk 6 och i åk 9 har språkbads eleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt mest prepositionen *i* felaktigt i uppsatserna. I åk 6 har elever använt prepositionen *i* felaktigt sammanlagt 42 gånger vilket betyder 61 % av alla felaktigt använda prepositioner i åk 6. Prepositionen *till* förekommer 8 gånger felaktigt i materialet och den procentuella andelen är 12 % av alla felaktigt använda prepositioner i åk 6. Prepositionen *av* förekommer också 8 gånger felaktigt vilket betyder 12 % av alla felaktigt använda prepositioner i åk 6. Eleverna i åk 6 har använt också prepositionerna *på*, *med*, *från* och *om* felaktigt i sina uppsatser men alla ovannämnda prepositioner förekommer under 5 gånger felaktigt i materialet och därför behandlar jag inte dem närmare här.

- (13) *I ute snöar.* [ute] SB7
- (14) Kaniner är *i* sommaren bruna men *i* vinter är dom vita.
[på sommaren], [på vintern] SB16
- (15) Vi har vattendragen is att är så kallt *i* här. [här] SB21

Som framgick av tabell 18 har eleverna använt prepositionen *i* mest felaktigt. I exempel 13 & 15 har eleverna använt prepositionen *i* fast den inte behövs. I exempel 14 har eleven använt inkorrekt preposition. Eleven har använt prepositionen *i* i stället för prepositionen *på* vilket är ett exempel på övergeneraliseringsfel där eleven använder prepositionen *i* som är lika vanlig än prepositionen *på*. (Viberg 1992: 33-34).

Också i åk 9 har eleverna använt mest felaktigt prepositionen *i* (se tabell 18). Prepositionen *i* förekommer 13 gånger felaktigt i materialet vilket betyder 33 % av alla felaktigt använda

prepositioner i åk 9. Prepositionen *till* har också förorsakat problem för eleverna och de har använt prepositionen *till* felaktigt 11 gånger vilket betyder 28 % av alla felaktiga prepositioner i åk 9. Också prepositionerna *på* och *med* förekommer felaktigt över 10 % av alla felaktigt använda prepositioner i åk 9. Prepositionen *på* 6 gånger felaktigt i materialet (15 % av alla felaktiga prepositioner i åk 9) och prepositionen *med* 4 gånger felaktigt (10 % av alla felaktigt använda prepositioner i åk 9).

- (16) Det knastrar *i* marken när jag går över gården. [på marken] SS30
- (17) Snön är en jätte rolig sak för att man kan göra snöbollar och kasta *till* kamratens öga... [på] SB41
- (18) *Till* vinter tillhör också julen och tomtarna. SB13

I exempel 16 har eleven använt felaktigt prepositionen *i* fast den rätta prepositionen är *på* när man har substantiv som syftar på yta (se Montan & Rosenqvist 1982: 10). I exempel 17 har eleven använt prepositionen *till* i stället för prepositionen *i* och i exempel 18 har eleven använt felaktigt prepositionen *till* med verbet tillhöra (se Montan & Rosenqvist 1982: 74).

I åk 9 är skillnaden mellan den svåraste och den näst svåraste prepositionen inte så stor när man jämför med åk 6. I åk 6 är skillnaden mellan prepositionen *i* och prepositionen *till* 49 % medan i åk 9 är skillnaden mellan *i* och *till* bara 5 %. Det som är gemensamt för båda årskurserna är att prepositionerna *i* och *till* har varit de svåraste prepositionerna för eleverna.

En mera djupgående granskning av prepositionsanvändningen visar att det sammanlagt finns 76 felaktiga prepositioner i språkbads elevernas uppsatser i åk 6 när man beaktar alla fel som hör till kategorierna *inkorrekt prepositioner*, *överflödiga prepositioner* och *utelämnning av prepositioner* (se tillbaka tabell 17). När man granskar närmare prepositionsanvändningen i olika städer kan man konstatera följande: I Vasa finns det 31 felaktiga prepositioner i elevernas uppsatser och i Esbo 30 felaktiga prepositioner i uppsatserna. I Åbo är antalet mindre än i Esbo och Vasa. I Åbo finns det bara 15 felaktiga prepositioner i språkbads elevernas uppsatser. Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt prepositioner felaktigt bara 2 gånger. Det kan konstateras att det finns stora skillnader mellan språkbads elevernas och jämförelsegruppens elevers färdighet i att använda korrekt preposition.

När man närmare granskar språkbadslevernans användning av felaktiga prepositioner kan det konstateras att språkbadslevernarna i åk 6 har gjort mest fel när de har använt inkorrekta prepositioner. Det finns sammanlagt 62 inkorrekta prepositioner i deras uppsatser vilket är 76 % av alla felaktiga prepositioner i åk 6 om man slår samman språkbadslevernans och jämförelsegruppens svenskspråkiga elevers användning av felaktiga prepositioner. 10 % av alla fel består av utelämnning av prepositioner som förekommer 7 gånger i elevernas uppsatser och bara 7,5 % av alla fel består av överflödiga prepositioner som förekommer 6 gånger i språkbadslevernans uppsatser.

Tabell 19. Felaktiga prepositioner i språkbadslevers uppsatser i årskurs 6

Felaktiga prepositioner	Antal prepositioner	Andel preposition
Inkorrekta prepositioner	62	77,5 %
Utelämnning av prepositioner	8	10 %
Överflödiga prepositioner	6	7,5 %

Det kan konstateras att språkbadslevernarna har gjort tydligt mest fel när de har använt inkorrekta prepositioner i sina uppsatser (se tabell 19). Man kan också tänka på att fast språkbadslevernarna har gjort många fel när de har använt inkorrekta prepositioner i sina uppsatser har de dock vetat att prepositionen hör till meningen eftersom språkbadslevernarna har bara 8 gånger utelämnat prepositionen. Jämförelsegruppens elever har använt prepositioner felaktigt bara 4 gånger i sina uppsatser. Det är tydligt mindre än i språkbadslevernans uppsatser.

Tabell 20. Felaktiga prepositioner i jämförelsegruppens uppsatser i årskurs 6

Felaktiga prepositioner	Antal prepositioner	Andel prepositioner
Inkorrekta prepositioner	2	2,5 %
Överflödiga prepositioner	0	0 %
Utelämnning av prepositioner	2	2,5 %

Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt inkorrekta prepositioner 2 gånger i sina uppsatser vilket betyder 2,5 % av alla felaktiga prepositioner i åk 6. (se tabell 20). Jämförelsegruppens elever har också utelämnat prepositioner 2 gånger i sina uppsatser vilket är 2,5 % av alla fel i åk 6. Jämförelsegruppens elever har gjort inga fel i kategorin överflödiga prepositioner. Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har alltså behärskat prepositioner bättre än språkbadseleverna i åk 6. Det kan också konstateras att jämförelsegruppens elever har kunnat använda nästan alla prepositioner korrekt i sina uppsatser.

När man räknar samman alla felaktiga prepositioner i åk 6 kan det konstateras att både språkbadseleverna och svenskspråkiga eleverna har gjort mest fel i kategorin *inkorrekta prepositioner*. Språkbadseleverna har använt inkorrekta prepositioner 62 gånger och svenskspråkiga eleverna 2 gånger. Jag granskar närmare kategorin *inkorrekta prepositioner* i kapitel 5.2.1.

När man ser på felaktiga prepositioner på samma sätt i åk 9 kan det konstateras att också i åk 9 har kategorin *inkorrekta prepositioner* varit den svåraste för språkbadseleverna (se tabell 21). Språkbadseleverna har använt inkorrekta prepositioner 21 gånger i sina uppsatser vilket betyder 52,5 % av alla prepositionsfel som språkbadseleverna och jämförelsegruppens elever har gjort i åk 9. Språkbadseleverna har använt överflödiga prepositioner 5 gånger i sina uppsatser vilket betyder 12,5 % av alla felaktigt använda prepositioner i åk 9. Också en elev har utelämnat en preposition i sin uppsats vilket är 2,5 % av alla fel i åk 9.

Tabell 21. Felaktiga prepositioner i språkbadselevers uppsatser i åk 9

Felaktiga prepositioner	Antalet prepositioner	Prepositionsandelen
Inkorrekta prepositioner	21	52,5 %
Överflödiga prepositioner	5	12,5 %
Utelämning av prepositioner	1	2,5 %

Vid en jämförelse av språkbads eleverna i åk 6 med åk 9 kan det konstateras att kan det konstateras att deras fel i bruket av prepositioner har varit nästan likadana (jfr tabell 19 och 21). Fast språkbads eleverna i åk 6 har gjort mer fel än språkbads eleverna i åk 9 i kategorin *inkorrekt prepositioner* har båda årskurserna gjort mycket mera fel i den här kategorin än andra kategorier. Procentuellt har båda årskurserna gjort över 50 % av alla fel i kategorin *inkorrekt prepositioner*. När det jämförs det med andra kategorier kan det konstateras att det finns en avsevärd skillnad mellan kategorin *inkorrekt prepositioner* och de två andra kategorierna. Skillnaden mellan åk 6 och åk 9 är att i åk 6 har språkbads eleverna gjort näst mest fel när de har utelämnat prepositioner medan i åk 9 har eleverna gjort mer fel i kategorin *överflödiga prepositioner* än *utelämnning av prepositioner*. Gemensamt för båda årskurserna är att den näst svåraste felkategorin förekommer 10 % eller över i elevernas uppsatser.

Också i åk 9 har kategorin *inkorrekt prepositioner* varit den svåraste kategorin för de svenskspråkiga eleverna (se tabell 22). Jämförelsegruppens elever har använt prepositioner inkorrekt sammanlagt 8 gånger vilket betyder 20 % av felen i åk 9. Överflödiga prepositioner förekommer 4 gånger i de svenskspråkiga elevernas uppsatser vilket är 10 % av alla fel och en elev har också utelämnat en preposition i sin uppsats vilket betyder 2,5 % av alla fel i åk 9.

Tabell 22. Felaktiga prepositioner i jämförelsegruppens uppsatser i årskurs 9

Felaktiga prepositioner	Antal prepositioner	Andel preposition
Inkorrekta prepositioner	8	20 %
Överflödiga prepositioner	4	10 %
Utelämnning av prepositioner	1	2,5 %

Om man jämför jämförelsegruppens åk 6 och åk 9 kan det konstateras att jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har gjort mer fel i åk 9 än i åk 6 (jfr tabeller 20 & 22). I åk 9 har eleverna använt prepositioner felaktigt sammanlagt 13 gånger medan i åk 6 har elever gjort det bara 4 gånger. Svenskspråkiga eleverna i åk 9 har gjort till och med 76 %

av alla fel som förekommer i jämförelsegruppens uppsatser i åk 6 och 9. Detta betyder att i åk 6 har eleverna gjort bara 24 % av alla fel.

När man jämför alla felkategorier med varandra ses det tydligt att det finns mest fel i jämförelsegruppens kategori *inkorrekt prepositioner* i åk 9. Det finns sammanlagt 8 inkorrekt prepositioner i deras uppsatser vilket betyder 47 % av alla felaktigt använda prepositioner i jämförelsegruppens uppsatser i åk 6 & 9. Alla andra kategorier i båda årskurserna förekommer under 5 gånger i elevernas uppsatser och är under 25 % av alla felaktigt använda prepositioner i de svenskspråkiga elevernas uppsatser i åk 6 & 9.

Om man jämför mitt resultat med Juurakkos (1996: 259–260) resultat kan det konstateras att i båda undersökningarna har eleverna i lägre årskurser gjort mer fel än eleverna i högre årskurser. I Juurakkos (1996: 259–260) undersökning har gymnasisterna i åk 3 behärskat prepositioner bättre än gymnasisterna i åk 1. Också i Korkmans 1995: 179) undersökning har eleverna i åk 9 använt lite mer prepositioner än eleverna i åk 6. Korkman (1995) har inte analyserat om prepositionerna förekommer korrekt eller felaktigt i uppsatserna.

5.2.1 Inkorrekt prepositioner

Kategorin *inkorrekt prepositioner* är den största gruppen där eleverna i min undersökning har gjort fel. Kategorin innefattar alla sådana fel där språkbadsleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt fel preposition. Sammanlagt förekommer det 93 inkorrekt prepositioner i min undersökning vilket är 77,5 % av alla felaktiga prepositioner i min undersökning. Av alla prepositioner som förekommer i uppsatserna är andelen 6 %.

Språkbadsleverna i åk 6 har använt 62 gånger inkorrekt prepositioner vilket är 52 % av alla felaktiga prepositioner (se tabell 23). I åk 9 har de använt 21 gånger inkorrekt prepositioner vilket betyder 18 % av alla felaktiga prepositioner. Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt 2 gånger inkorrekt prepositioner i åk 6 vilket är 2 % av alla felaktiga prepositioner och i åk 9 har de använt 8 gånger (7 % av alla felaktiga prepositioner) inkorrekt prepositioner.

Tabell 23. Antalet inkorrekta prepositioner i materialet

Åk 6		Åk 9	
Preposition	Antal fel	Preposition	Antal fel
i	37	i	12
till	8	till	8
av	8	på	4
på	4	av	3
med	3	med	2
från	2	under	1
om	1	Sammanlagt	93

När man tittar på tabell 23 kan det konstateras att prepositionen *i* har förorsakat mest fel för eleverna i båda årskurserna (jfr med tabell 18 där finns antalet felaktiga prepositioner; inkorrekta, utelämnade och överflödiga fel). I åk 6 har språkbads eleverna och jämförelsegruppens elever använt prepositionen *i* inkorrekt sammanlagt 37 gånger. Det betyder 40 % av alla inkorrekta prepositioner i åk 6 och 9. Av alla inkorrekta prepositioner i åk 6 är andelen till och med 59 %. En närmare titt på prepositionen *i* visar att språkbads eleverna har gjort till och med 36 fel av alla 37 fel i åk 6. Detta betyder att jämförelsegruppens elever har gjort bara ett fel för prepositionen *i*. Jämförelsegruppens elever har alltså gjort mycket mindre fel än språkbads eleverna när de har använt prepositionen *i* inkorrekt.

- (19) *I vinterloven går man t.ex. åka slalom, skridskor och skidor och i jullovet vi får presenter och öppnar julgalender.*
[på & på] SB7
- (20) ... gör filmer *i* dator... [på] SB21
- (21) Haven brukar också vara *i* is. [av] SB12

Oftast har språkbads eleverna gjort sådana fel där de har använt prepositionen *i* i stället för prepositionen *på* (se exempel 19 & 20). I exempel 21 har språkbads eleven inkorrekt använt prepositionen *i* i stället för prepositionen *av*. I exempel 21 har språkbads eleven använt felaktig prepositionen *i* som kan bero på att den finska motsvarigheten till satsen innehåller finskans inessiv (-ssa, -ssä -ändelser, t.ex. jäässä) och språkbads eleven har därför kanske använt den finska motsvarigheten som hjälp när han/hon har formulerat satsen. Finskan kan

ha en stor påverkan när språkbads elever väljer den rätta prepositionen eftersom finskan dock är deras modersmål (jfr med Kotsinas 1983). I svenskan finns det mycket prepositioner medan i finskan används nästan bara olika kasusformer.

- (22) Växterna dör *i* vintern. [på] SB31
- (23) Best *i* vinter är att man kan göra allt roligt ute. [på eller med] SB36
- (24) På vintern snöar det i stället *av* regn. [för] SB20

I exempel 22 har språkbads eleven använt prepositionen *i* fast den rätta prepositionen är *på*. I exempel 23 har eleven berättat allmänt om vad det händer när det blir vinter och höst. När man berättar om när händer det någonting, t.ex. årstider och tider på dygnet använder man prepositionen *på*. (Harkoma, Lilius, Kaunisto, Ihalainen, Aho, Bengloff & Väyrynen 2006: 218). Också i exempel 24 har språkbads eleven använt inkorrekt prepositionen *i* i stället för prepositionen *på* eller *med*. I exempel 24 har eleven använt prepositionen *av* fast den rätta prepositionen är *för* (Montan & Rosenqvist 1982: 48).

I åk 9 har språkbads eleverna och jämförelsegruppens elever använt prepositionen *i* inkorrekt sammanlagt 12 gånger vilket betyder 13 % av alla inkorrekta prepositioner i åk 6 och 9. Av alla inkorrekta prepositioner i åk 9 är andelen 40 %. När man granskar närmare prepositionen *i* kan det konstateras att språkbads eleverna har gjort till och med 9 fel av alla 12 fel medan jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt prepositionen *i* inkorrekt bara 3 gånger. Också i åk 9 har språkbads eleverna gjort mer fel än de svenskspråkiga eleverna.

Prepositionen *till* har också förorsakat problem för undersökningens elever. I åk 6 har eleverna använt prepositionen *till* inkorrekt sammanlagt 8 gånger vilket betyder 9 % av alla inkorrekta prepositioner i åk 6 och 9. Av alla inkorrekta prepositioner i åk 6 är andelen 13 %. Språkbads eleverna har använt prepositionen *till* inkorrekt 8 gånger vilket betyder att jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har gjort inga fel med prepositionen *till* i den här felkategorin. I åk 9 har eleverna använt prepositionen *till* inkorrekt också 8 gånger vilket är 9 % av alla inkorrekta prepositioner i båda årskurserna. Av alla inkorrekta prepositioner i åk 9 är andelen 27 %. I åk 9 fördelas andelar följande: språkbads elever har använt prepositionen

till inkorrekt 5 gånger och de svenskspråkiga eleverna 3 gånger. Detta betyder att språkbadsleverna har gjort bara två fel mer än jämförelsegruppens svenskspråkiga elever.

- (25) Musen kaivaa en hol *till* marken. [i] SB20
 (26) Dy frågade *av* vintter i finland. [om/efter] SB24

I exempel 25 har språkbadsleven använt prepositionen *till* inkorrekt. När man använder substantiv som syftar på volym använder man prepositionen *i*. I exempel 26 har språkbadsleven använt felaktigt prepositionen *av*. I exempel 26 är det fråga om verbdependent fall och de rätta prepositionerna kan vara *om* eller *efter* (Montan & Rosenqvist 1982: 55; 59).

Prepositionen *av* förekommer sammanlagt 8 gånger inkorrekt i språkbadslevernas uppsatser i åk 6. Detta betyder 9 % av alla inkorrekta prepositioner i åk 6 och 9 och 13 % av alla prepositioner som hör till kategorin inkorrekta prepositioner i åk 6. Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har däremot behärskat användningen av prepositionen *av* helt korrekt. I åk 9 förekommer prepositionen *av* bara 3 gånger inkorrekt vilket betyder 3 % av alla inkorrekta prepositioner i åk 6 och 9. Av alla inkorrekta prepositioner i åk 9 är andelen 10 %. Jämfört med åk 6 har de svenskspråkiga eleverna också behärskat användningen av prepositionen *av* korrekt i sina uppsatser i åk 9.

- (27) Jag vet att dåm tycker *av* Dig Sarah. [om] SB5
 (28) Snön kommer *av* himlen till market... [från] SB5
 (29) Jag bor i Åbo som är inte känd *av* vackra vintrar. [för] SB47

I exempel 27–29 har eleverna använt prepositionen *av* inkorrekt. I exempel 27 kräver verbet tycka prepositionen *om* men eleven har använt inkorrekt prepositionen *av*. På samma sätt 28 kräver verbet komma prepositionen *från* och i exempel 29 har eleven använt inkorrekt prepositionen *av* fast adjektivet känd kräver prepositionen *för* när man använder det i uttrycket ”tunnettu”).

Också prepositionen *på* har varit svårt för elever och i åk 6 har språkbadsleverna gjort 3 fel när de har använt prepositionen *på* inkorrekt. Andelen av alla inkorrekta prepositioner i åk 6 och 9 är 3 % och 5 % av alla inkorrekta prepositioner i åk 6. Jämförelsegruppens elever har

gjort bara ett fel med prepositionen *på* i den här kategorin. Detta betyder bara 1 % av alla inkorrekt använda prepositioner i båda årskurserna och 2 % av alla inkorrekta prepositioner i åk 6. I åk 9 har språkbads eleverna gjort också 3 fel när de har använt prepositionen *på* inkorrekt vilket betyder 3 % av alla inkorrekt använda prepositioner i åk 6 och 9 och 10 % av alla inkorrekta prepositioner i åk 9. Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har också följt samma mönster som i åk 6 och använt prepositionen *på* inkorrekt bara en gång.

Prepositionen *med* har förorsakat fel omväxlande. I åk 6 har språkbads eleverna gjort 3 fel när de har använt prepositionen *med* inkorrekt. Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har däremot gjort inga fel med prepositionen *med* medan i åk 9 har språkbads eleverna gjort inga fel när de har använt prepositionen *med* i den här kategorin. Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har däremot använt 2 gånger inkorrekt prepositionen *med*.

- (30) ...som man gör *med* att rulla snön i händerna. [genom] SB9
- (31) *Från* snö kan man forma snögubbar och annat. [av] SB10
- (32) Nät det är snö så de kan göra bollar *fron* det. [av] SB2

I exempel 30 har eleven använt inkorrekt prepositionen *med*. När man berättar om metod; hur gör man använder man prepositionen *genom*. I exempel 31 & 32 har eleverna använt prepositionen *från* inkorrekt fast den rätta prepositionen är *av* som man använder när man t.ex. berättar om att någonting kan göras/är av någonting, t.ex. ringen är av guld.

Prepositionen *från* avviker från andra prepositioner på det sättet att bara språkbads eleverna i åk 6 har gjort 2 fel när de har använt prepositionen *från* inkorrekt. Både jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i båda årskurserna och språkbads eleverna i åk 9 har behärskat användningen av prepositionen korrekt.

Sammanfattningsvis kan det konstateras att språkbads eleverna i åk 6 har använt mest inkorrekta prepositioner i sina uppsatser. Det förekommer till och med 62 inkorrekta prepositioner i deras uppsatser. Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i åk 6 har använt inkorrekta prepositioner mycket mindre än språkbads eleverna i åk 6, bara två gånger. I åk 9 har språkbads eleverna använt mer inkorrekta prepositioner än jämförelsegruppens elever i åk 9. När man jämför språkbads elevers användning av inkorrekta prepositioner i åk 6 och 9

med varandra kan det konstateras att i åk 9 behärskar språkbads eleverna prepositioner bättre än i åk 6. Det kan tänkas bero på att elevernas prepositionsbehärskning har utvecklats när eleverna har blivit äldre.

När jag jämför mitna resultat som gäller inkorrekta prepositioner med Juurakkos (1996: 259) resultat kan det konstateras att också i min undersökning har eleverna i åk 6 gjort mer fel än i åk 9. I Juurakkos (1996) undersökning har gymnasisterna i åk 1 gjort mer fel än gymnasisterna i åk 3. Gymnasister i åk 1 har gjort 15 % av fel och i åk 3 sammanlagt 11 %. I min undersökning har språkbads eleverna i åk 6 gjort 52 % av fel och 18 % av fel i åk 9.

5.2.2 Överflödiga prepositioner

Kategorin *överflödiga prepositioner* omfattar alla sådana fall där eleverna har använt prepositionen fast den inte är nödvändig. Sammanlagt finns det 15 överflödiga prepositioner i mitt material vilket betyder 12,5 % av alla felaktigt använda prepositioner i åk 6 och 9 (se tabell 24). Av alla prepositioner som förekommer i materialet är andelen bara 1 %. I åk 6 förekommer det 6 överflödiga prepositioner i språkbads elevernas uppsatser. Av alla överflödiga prepositioner är andelen 40 % medan bara 5 % av alla felaktigt använda prepositioner i språkbads elevernas och de svenskspråkiga elevernas uppsatser i åk 6 och 9.

Tabell 24. Antalet överflödiga prepositioner i materialet

Åk 6		Åk 9	
Preposition	Antal fel	Preposition	Antal fel
i	5	till	3
med	1	med	3
		på	2
		under	1

Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i åk 6 har inte använt överflödiga prepositioner i sina uppsatser och därför behandlar jag inte den där elevgruppen närmare. I åk 9 har språkbads eleverna använt sammanlagt 5 gånger prepositioner överflödigt vilket betyder 33

% av alla överflödiga prepositioner i åk 6 och 9. Av alla felaktigt använda prepositioner i åk 6 och 9 är andelen bara 4 %. Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt prepositioner överflödigt 4 gånger i åk 9. Av alla överflödiga prepositioner i åk 6 och 9 är andelen 27 % och av alla felaktigt använda prepositioner i materialet är andelen 3 %.

Sammanlagt har språkbads eleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever använt 5 olika prepositioner överflödigt i sina uppsatser. Eftersom antalet överflödiga prepositioner är så få behandlar jag närmare alla prepositioner som har förekommit i elevernas uppsatser.

Prepositionen *i* förekommer 5 gånger överflödigt i åk 6. Av alla överflödiga prepositioner är andelen 33 % och av alla överflödiga prepositioner i åk 6 är andelen till och med 83 %. En mera djupgående granskning av användningen visar att språkbads eleverna har gjort alla 5 fel i sina uppsatser vilket betyder att jämförelsegruppens svenskspråkiga elever inte har använt prepositionen *i* utan orsak. I åk 9 har både språkbads eleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever inte använt prepositionen *i* överflödigt och därför behandlar jag inte den årskursen närmare.

- (33) Vi har vattendragen is att är så Kallt *i* här. SB21
- (34) Växterna är död *i* nu där för att den inte har varma luften
därför den dög. SB21

I båda exemplen 33 och 34 har språkbads eleven använt prepositionen *i* fast det inte behövs i satsen. Båda orden här och nu är adverb som anger tid, sätt, rum, orsak osv. (Boström & Josefsson 2006: 163). Man behöver inte sätta prepositionen före orden eftersom själva orden berättar meningen.

I åk 6 har varken språkbads eleverna eller jämförelsegruppens svenskspråkiga elever använt prepositionen *till* överflödigt. Prepositionen *till* förekommer överflödigt sammanlagt 3 gånger i åk 9. Av alla överflödiga prepositioner är andelen 20 %. I åk 9 har språkbads eleverna använt en gång överflödigt prepositionen *till*. Det är 7 % av alla överflödiga prepositioner i materialet och 11 % av alla överflödiga prepositioner i åk 9. Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt prepositionen *till* överflödigt 2 gånger

vilket betyder 13 % av alla överflödiga prepositioner i materialet och 22 % av alla överflödiga prepositioner i åk 9.

- (35) På vintern är temperaturen vanligtvis mellan 0°C *till* -20°C grader.
SS21
- (36) Hösten 2005 har varit varmare än vanligt, men det ändå känns att vintern skulle ha kommit snabbare och plötsligare än *på* förra år.
SB37

I exempel 35 har den svenskspråkiga eleven använt överflödigt prepositionen *till* fast den inte behövs. När det används prepositionen *mellan* och berättas om vad som är mellan x och x används konjugationen *och* (jfr med Harkoma m.fl. 2006: 215). I exempel 36 har språkbadseleven använt överflödigt prepositionen *på* när eleven har använt tidsuttrycket förra året. När uttrycket förra används sätts ingen preposition före ordet, t.ex. förra året, förra måndagen (Harkoma m.fl. 2006: 238).

Det kan konstateras att när det gäller överflödiga prepositioner har språkbadseleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i åk 9 använt mer överflödiga prepositioner i sina uppsatser än språkbadseleverna och jämförelsegruppens elever i åk 6 tillsammans. I åk 9 har eleverna använt sammanlagt 9 gånger överflödiga prepositioner i sina uppsatser. Språkbadseleverna i åk 9 har använt mer prepositioner än jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i åk 9. När användningen granskas närmare kan det konstateras att om det räknas med alla årskurser och grupper har språkbadseleverna i åk 6 använt mest prepositioner överflödigt i sina uppsatser, sammanlagt 6 gånger medan jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt inga överflödiga prepositioner.

Det kan konstateras att språkbadseleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever behärskar ganska väl olika fall när det inte är nödvändigt att använda prepositionen enligt regler. När resultaten av överflödiga prepositioner i min undersökning jämförs med Juurakkos (1996) undersökning kan det konstateras att i båda undersökningarna har eleverna behärskat överflödiga prepositioner ganska bra. Det förekommer bara 4,8 % (Gym1) och 4,2 % (Gym3) av alla fel överflödiga prepositioner i Juurakkos (1996: 259) undersökning medan i min undersökning har språkbadseleverna i åk 6 gjort 5 % av alla fel i kategorin

överflödiga prepositioner och 4 % av alla fel i åk 9. Skillnaderna mellan årskurserna är nästan lika små som i Juurakkos (1996) undersökning.

5.2.3 Utelämning av prepositioner

Kategorin *utelämning av prepositioner* omfattar alla sådana fall där språkbads eleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har utelämnat prepositionen fast den borde finnas. Den här kategorin är den minsta gruppen där båda elevgrupperna har gjort fel. Språkbads eleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har utelämnat bara fyra olika prepositioner (se tabell 25). När användningen granskas närmare kan det konstateras att i åk 6 har eleverna utelämnat mer prepositioner än eleverna i åk 9. I åk 6 har språkbads eleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever utelämnat fyra olika prepositioner medan i åk 9 har eleverna utelämnat bara två olika prepositioner.

Sammanlagt finns det 12 utelämnade prepositioner i materialet (se tillbaka tabell 17). Detta betyder 10 % av alla felaktiga prepositioner i min undersökning. Av alla prepositioner som förekommer i materialet är andelen ca 1 %. I åk 6 förekommer det sammanlagt 8 gånger utelämnade prepositioner i språkbads elevernas uppsatser. Av alla utelämnade prepositioner är andelen till och med 67 %. Av alla felaktiga prepositioner i åk 6 och 9 är andelen bara 7 %.

Tabell 25. Antalet utelämning av prepositioner i materialet

Åk 6		Åk 9	
Preposition	Antal fel	Preposition	Antal fel
på	5	i	1
till	2	från	1
från	2		
i	1		

Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har utelämnat sammanlagt 2 gånger prepositioner i åk 6 vilket betyder 17 % av alla utelämnade prepositioner i åk 6 och 9 (se tabell 25). Av alla felaktiga prepositioner i min undersökning är andelen ca 2 %. Det kan konstateras att

språkbads eleverna i åk 6 har använt mycket mera utelämnade prepositioner i sina uppsatser än jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i åk 6, drygt 50 % mera.

- (37) Temperaturen är oftast från 0 ° c - - 20 ° c! [till] SS3
 (38) Nej den är inte samma vi sovar djur sovar __vinter till våren.
 [från] SB21
 (39) Jag tittar _ TV, gör filmer i dator, spela dator, är ute och läsar
 Kalle Anka. [på] SB21

I exempel 37 har jämförelsegruppens svenskspråkiga elev utelämnat prepositionen när eleven har berättat om temperaturen. Det saknas prepositionen *till* mellan två olika temperaturangivelser. I exempel 38 har språkbads eleven däremot utelämnat prepositionen *från* när eleven har berättat om att vi sover från vintern till våren. I sista exempel, 36 har språkbads eleven utelämnat prepositionen *på* fast den hör ihop med verbet titta (Harkoma m.fl. 2006: 219). I det sista exemplet är det frågan om ett verbdependent fall där finskan har ett objekt och den svenska strukturen preposition.

I åk 9 har språkbads elever och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever använt bara 2 utelämnade prepositioner i sina uppsatser. När användningen granskas närmare kan det konstateras att i åk 9 har språkbads eleverna utelämnat prepositioner bara en gång vilket betyder 17 % av alla utelämnade prepositioner i åk 6 och 9. Av alla utelämnade prepositioner i åk 9 är den procentuella andelen 50 % och av alla felaktigt använda prepositioner i åk 6 och 9 är andelen 2 %. Också jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i åk 9 har använt utelämnade prepositioner bara en gång vilket betyder 17 % av alla utelämnade prepositioner i åk 6 och 9 och 50 % av alla utelämnade prepositioner i åk 9. Av alla felaktigt använda prepositioner i åk 6 och 9 är andelen utelämnade prepositioner 2 %.

Prepositionen *på* förekommer 5 gånger i kategorin *utelämning av prepositioner*. Detta betyder 33 % av alla utelämnade prepositioner i åk 6 och 9. Prepositionen *från* har utelämnats 3 gånger i undersökningen vilket betyder 20 % av alla utelämnade prepositioner i åk 6 och 9. Prepositionerna *i* och *till* har utelämnats båda två gånger i materialet. Den procentuella andelen av alla utelämnade prepositioner i åk 6 och 9 är 13 %.

Det kan sammanfattas att språkbads eleverna i åk 6 har utelämnat mest prepositioner i sina uppsatser. Språkbads eleverna i åk 6 har utelämnat sammanlagt 8 gånger prepositioner vilket betyder ca 67 % av alla utelämnade prepositioner i åk 6 och 9. Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i åk 6 har utelämnat prepositioner två gånger vilket betyder ca 17 % av alla utelämnade prepositioner i åk 6 och 9. Både språkbads eleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har behärskat prepositioner bäst i den här kategorin och de har gjort bara ett fel med utelämnade prepositioner. Båda elevgruppernas andel av alla utelämnade prepositioner i åk 6 och 9 är 8 %. Det kan alltså konstateras att i åk 9 har språkbads eleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever gjort mindre fel än eleverna i åk 6.

Det kan konstateras att i min undersökning har språkbads eleverna i åk 6 gjort 7 % av alla fel när de har utelämnat en preposition. I åk 9 har elever gjort sammanlagt 2 % av alla fel i kategorin utelämnning av prepositioner. Mina resultat jämförda med Juurakkos (1996: 259) resultat (Gym1 6,8 % och Gym3 6,5 %) visar att i min undersökning är skillnaderna mellan åk 6 och 9 mycket större än i Juurakkos (1996) undersökning där skillnaden är bara 0,3 %). Dock kan det konstateras att också här har eleverna i min undersökning behärskat att använda utelämnade prepositioner ganska väl.

5.3 Korrekt användning av prepositioner

Sammanlagt förekommer det 576 korrekta prepositioner i språkbads elevernas och jämförelsegruppens svenskspråkiga elevers uppsatser i åk 6. Språkbads eleverna har använt sammanlagt 338 gånger korrekta prepositioner i materialet och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever sammanlagt 238 gånger i materialet. Språkbads elevernas användning av korrekta prepositioner fördelas enligt följande: språkbads elever i Esbo har använt korrekta prepositioner 135 gånger, i Vasa sammanlagt 111 gånger och i Åbo 92 gånger.

Tabell 26. Korrekt använda prepositioner i årskurs 6

Antal korrekt använda prepositioner	Under 10 prepositioner	10-17 prepositioner	18-25 prepositioner	Över 25 prepositioner
Antal SB-elever	11	15	3	1
Antal SS-elever	3	7	3	2

Det kan konstateras att språkbads eleverna i åk 6 har använt mest korrekt från 10 till 17 prepositioner i sina uppsatser (se tabell 26). Till och med 15 språkbads elever har använt mellan 10 och 17 korrekta prepositioner i sina uppsatser. 11 språkbads elever har använt korrekta prepositioner under 10 gånger i sina uppsatser. Bara en elev har använt över 25 gånger korrekta prepositioner i sina uppsatser. Också tre språkbads elever har kunnat använda korrekta prepositioner mellan 18 och 25 gånger i sina uppsatser. Det kan konstateras att fast språkbads eleverna också har kunnat använda över 18 gånger prepositioner korrekt har nästan den största delen av språkbads eleverna använt bara under 10 gånger prepositioner korrekt i sina uppsatser.

Sammanlagt fyra av alla 30 språkbads elever har kunnat använda alla prepositioner korrekt i sina uppsatser (se bilaga 1). Detta betyder ca 13 % av alla språkbads elever i åk 6. En närmare granskning av korrekt använda prepositioner visar ortsvis att i Esbo har en elev kunnat använda alla prepositioner korrekt, i Vasa har också en elev kunnat använda alla prepositioner korrekt medan i Åbo har till och med två elever kunnat använda alla prepositioner korrekt.

Tabell 27. Frekvens för korrekta prepositioner i årskurs 6

Preposition	Antal	Andel
på	166	11,4 %
i	149	10,2 %
till	91	6,2 %
av	42	2,9 %
med	31	2,1 %
från	22	1,5 %

Prepositionen *på* förekommer mest korrekt i språkbadselevernans och de svenskspråkiga elevernas uppsatser i åk 6 (se tabell 27). Prepositionen förekommer sammanlagt 166 gånger korrekt i elevernas uppsatser vilket betyder 11,4 % av alla prepositioner som förekommer i materialet. Prepositionen *på* har mycket temporal funktioner i materialet. Prepositionen *på* förekommer mycket när eleverna berättar om vad man kan göra i Finland på olika årstider (*på* vintern, *på* våren, *på* sommaren). Prepositionen *i* förekommer 149 gånger korrekt i elevernas uppsatser vilket betyder 10,2 % av alla prepositioner i materialet. Prepositionen *i* påträffas mycket i lokala uttryck i min undersökning. Eleverna har angett rum när de har berättat om vad som händer på vintern i Finland (*i* Åbo, *i* Lappland, *i* Finland). Korrekt använda prepositioner förekommer i exempel 40-43.

- (40) Här i Finland när det blir vinter flyger fåglarna först till varmare länder. SB4
- (41) I Finland finns det fyra årstider. SB10
- (42) När det blir vinter i Finnland vädret blir mycket kallare och man måst ha mycket mera kläder än på sommaren. SB26
- (43) Björnen, som sover över vintern måste äta jätte mycket på sommaren och på hösten, så den inte svälter ihjäl då den sover. SB11

Prepositionen *till* har 91 korrekta förekomster i åk 6 vilket betyder 6,2 % av alla prepositioner i materialet. Prepositionen *till* förekommer mycket i verbdependenta uttryck i materialet (flytta *till*, höra *till*, resa *till*). Prepositionen *av* förekommer 42 gånger korrekt i uppsatserna och den procentuella andelen är 2,9 %. Också prepositioner *med* och *från* ryms bland de sex mest korrekta prepositionerna i åk 6.

Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i åk 6 har använt mest korrekt mellan 10 och 17 prepositioner i sina uppsatser (se tabell 26). Sammanlagt 7 av alla 15 svenskspråkiga elever har använt mellan 10 och 17 korrekta prepositioner i sina uppsatser. Tre elever har använt under 10 prepositioner korrekt och också tre elever har använt mellan 18 och 25 prepositioner korrekt. Bara två jämförelsegruppselever har använt över 25 prepositioner korrekt i sina uppsatser.

Vid en jämförelse mellan språkbads eleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever med varandra kan det konstateras att båda grupperna har använt mest mellan 10 och 17 prepositioner korrekt i sina uppsatser. 50 % av språkbads eleverna har använt mellan 10 och 17 prepositioner korrekt i sina uppsatser och nästan 47 % av jämförelsegruppens elever har använt mellan 10 och 17 prepositioner korrekt i sina uppsatser. 37 % av språkbads eleverna har använt bara under 10 prepositioner korrekt i sina uppsatser. Båda antalen är ganska höga eftersom språkbads eleverna har använt i genomsnitt 13,8 prepositioner och jämförelsegruppens elever 14,4 prepositioner i sina uppsatser.

Till och med 13 av alla 15 jämförelsegruppens elever har kunnat använda alla prepositioner korrekt i sina uppsatser. Detta betyder ca 87 % av alla jämförelsegruppens elever i åk 6. Det kan konstateras att bara två elever av alla svenskspråkiga elever i åk 6 har gjort fel i sina uppsatser. De svenskspråkiga eleverna har kunnat använda nästan alla prepositioner korrekt i sina uppsatser. När språkbads eleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever jämförs med varandra kan det konstateras att jämförelsegruppens elever har kunnat använda mera korrekta prepositioner än språkbads eleverna. Om språkbads elevernas och jämförelsegruppens elevers korrekta användning av prepositionerna slås samman kan det konstateras att ca 9 % av alla språkbads elever har kunnat använda alla prepositioner korrekt medan till och med 29 % av alla jämförelsegruppens elever har kunnat använda alla prepositioner korrekt.

Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har kunnat använda prepositioner felfritt mer än språkbads eleverna och bara 20 % av eleverna har använt under 10 prepositioner korrekt i sina uppsatser. Bara en språkbads elev har använt över 25 prepositioner korrekt i sin uppsats medan två jämförelsegruppselever har kunnat använda över 25 prepositioner korrekt i sina

uppsatser. Språkbads eleven har använt sammanlagt 26 korrekta prepositioner i sin uppsats medan jämförelsegruppens två elever har använt 28 och 32 korrekta prepositioner i sina uppsatser. Det kan alltså konstateras att jämförelsegruppens elever har kunnat använda prepositioner lite mer korrekt än språkbads eleverna.

I åk 9 förekommer det sammanlagt 766 korrekt använda prepositioner i språkbads elevernas och de svenskspråkiga elevernas uppsatser. Språkbads eleverna i åk 9 har kunnat använda sammanlagt 404 gånger korrekta prepositioner i sina uppsatser medan jämförelsegruppens elever i åk 9 har använt korrekta prepositioner sammanlagt 362 gånger. När språkbads elevernas användning av korrekta prepositioner granskas närmare kan det konstateras att i Vasa har språkbads elever använt sammanlagt 128 gånger korrekta prepositioner i sina uppsatser, i Åbo till och med 145 gånger och i Esbo 131 gånger.

Tabell 28. Korrekt använda prepositioner i årskurs 9

Antal korrekt använda prepositioner	Under 10 prepositioner	10-17 prepositioner	18-25 prepositioner	Över 25 prepositioner
Antal SB-elever	12	12	4	2
Antal SS-elever	0	0	9	6

Det kan konstateras att språkbads eleverna i åk 9 har använt mest korrekt från 1 till 17 prepositioner i sina uppsatser (se tabell 28). Sammanlagt 12 språkbads elever har använt under 10 prepositioner korrekt i sina uppsatser och också 12 språkbads elever har använt mellan 10 och 17 prepositioner korrekt i sina uppsatser. Bara fyra språkbads elever har använt mellan 18 och 25 prepositioner korrekt i sina uppsatser och endast två elever har använt över 25 prepositioner korrekt i sina uppsatser.

Jämförelsegruppens svenskspråkiga elever i åk 9 har använt mest korrekt från 18 till 25 prepositioner i sina uppsatser. Sammanlagt 9 svenskspråkiga elever har använt mellan 18

och 25 prepositioner korrekt i uppsatser. Till och med fyra svenskspråkiga elever har använt över 25 korrekta prepositioner i uppsatser.

Jämfört med jämförelsegruppen kan det konstateras att språkbads eleverna har använt mindre korrekta prepositioner i sina uppsatser än jämförelsegruppens elever. 40 % av språkbads eleverna har använt under 10 prepositioner korrekt i uppsatser och 40 % av språkbads eleverna har använt mellan 10 och 17 prepositioner korrekt i uppsatser. Bara 8 % av språkbads eleverna har använt över 25 prepositioner korrekt i uppsatser. Sammanlagt 60 % av jämförelsegruppens elever har använt mellan 18 och 25 prepositioner korrekt i uppsatser. Det kan konstateras att antalet är riktigt högt eftersom jämförelsegruppens elever har använt i genomsnitt 25 prepositioner per uppsats.

Tabell 29. Frekvens för korrekta prepositioner i årskurs 9

Preposition	Antal	Andel
på	224	15,3 %
i	202	13,8 %
till	88	6,0 %
av	63	4,3 %
med	32	2,2 %
från	16	1,1 %

Prepositionen *på* förekommer sammanlagt 224 gånger korrekt i språkbads elevernas och de svenskspråkiga elevernas uppsatser i åk 9 vilket betyder 15,3 % av alla prepositioner som förekommer i materialet (se tabell 29). Också i åk 9 förekommer prepositionen *på* mycket i temporala uttryck (*på* morgonen, *på* natten). Prepositionen *i* förekommer 202 gånger korrekt i elevernas uppsatser vilket betyder 13,8 % av alla prepositioner i materialet. Också i åk 9 liksom i åk 6 påträffas prepositionen mycket i lokala uttryck men också i temporala uttryck (*i* november, *i* oktober, *i* mars). Prepositionen *till* har 88 korrekta förekomster i åk 9 vilket betyder 6 % av alla prepositioner i min undersökning. Liksom i åk 6 förekommer prepositionen *till* också i verbdependent fall men också i temporala uttryck i åk 9 (*till* julafton, *till* mars). Prepositionen *av* förekommer 63 gånger korrekt i åk 9 vilket betyder 4,3

% av alla prepositioner i materialet. Också prepositionerna *med* och *från* är bland de sex mest korrekta prepositionerna i åk 9.

Sammanlagt 13 av alla 30 språkbads elever har kunnat använda alla prepositioner korrekt i sina uppsatser. Detta betyder 43 % av alla språkbads elever i åk 9. När användningen av korrekta prepositioner granskas närmare kan det konstateras att i Åbo har två språkbads elever kunnat använda alla prepositioner korrekt, i Esbo har fyra elever kunnat använda alla prepositioner korrekt medan i Vasa har till och med 7 elever kunnat använda alla prepositioner korrekt i sina uppsatser. I exempel 44-47 finns det olika exempel på hur eleverna har använt korrekt preposition i sina uppsatser.

- (44) De mesta växter tycker inte om vinter och kalt, men har vi också vinterväxter och blommor. SB51
- (45) När det blir vinter i Finland börjar luften kallna redan i oktober och den första snöet regnar oftast i oktober. SB54
- (46) Efter den varma sommaren i Finland börjar klimatet bli kallare. SB38
- (47) Vintern hör till Finlands kultur. SB40

Sammanlagt fyra av jämförelsegruppens elever har kunnat använda alla prepositioner korrekt i sina uppsatser. Detta betyder ca 27 % av alla jämförelsegruppens elever i åk 9. Om språkbads elevernas och jämförelsegruppens elevers korrekta användning av prepositioner slås samman kan det konstateras att ca 29 % av alla språkbads elever har kunnat använda alla prepositioner korrekt medan 9 % av alla jämförelsegruppens elever har kunnat använda alla prepositioner korrekt. Gemensamt för åk 6 och 9 är det att i åk 6 har språkbads eleverna kunnat använda 9 % av alla prepositioner korrekt när språkbads elevers och jämförelsegruppens elevers behärskning av korrekta prepositioner slås samman medan i åk 9 har jämförelsegruppens elever kunnat använda 9 % av alla prepositioner korrekt. I åk 6 har jämförelsegruppens elever däremot kunnat använda 29 % av alla prepositioner korrekt medan i åk 9 har språkbads eleverna kunnat använda sammanlagt 29 % av alla prepositioner korrekt.

6 AVSLUTANDE DISKUSSION

Syftet med min avhandling pro gradu har varit att analysera och redogöra för användningen av prepositioner i språkbadselevernars uppsatser i åk 6 och 9. Som jämförelsematerial har jag använt uppsatser skrivna av svenskspråkiga elever i samma årskurser. Jag har undersökt hurdana prepositioner språkbadseleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt i sina uppsatser. Jag har också tagit reda på hur mycket prepositioner språkbadseleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har använt i sina uppsatser och jämfört resultat med varandra. Jag har också studerat vilka prepositioner språkbadseleverna och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever behärskar bäst, hurdana fel det uppstår i deras uppsatser och vad felen kan bero på.

Materialet i min undersökning består av 60 uppsatser som är skrivna av 30 språkbadselever i åk 6 och 30 språkbadselever i åk 9 i Vasa, Esbo och Åbo. Som jämförelsematerial använder jag 30 uppsatser skrivna av 15 svenskspråkiga elever i åk 6 och 15 svenskspråkiga elever i åk 9 med samma rubrik. Materialet ingår i projektet BeVis (Begreppsvärldar i svenskt språkbad).

Jag har använt både kvalitativa och kvantitativa metoder i min undersökning och jag har jämfört resultaten med jämförelsegruppens resultat, olika årskurser och ibland med olika städer. Jag har presenterat de kvantitativa resultaten med hjälp av olika tabeller i analysen. Jag har granskat olika fel som eleverna har gjort i sina uppsatser och klassificerat alla prepositionsfel enligt tre olika felgrupper för att kunna visa vilken som är den största felgruppen och vilken preposition som är svårast för eleverna. Jag har jämfört mina resultat med Korkmans (1995) och Juurakkos (1996) undersökningar.

Jag har kategoriserat felen i tre olika grupper: utelämnning av prepositioner, inkorrekta prepositioner och överflödiga prepositioner. Kategorierna som jag har använt i min avhandling är de samma som Taina Juurakko har använt i sin doktorsavhandling som handlar om prepositionsbruket i finskspråkiga gymnasisters inlärarssvenska. Juurakko

(1996) undersöker i sin avhandling hur korrekt och på vilket sätt finskspråkiga gymnasister använder prepositioner i sin skriftliga produktion på svenska.

I den teoretiska delen har jag redogjort för begreppet språkbad och de viktigaste utgångspunkterna som gäller språkbad. Jag har i synnerhet beskrivit språkbadet i Vasa och forskningen kring språkbadselevs andraspråksproduktion. Jag har också definierat begreppen tvåspråkighet och andraspråksinläring. Jag har tagit upp olika grader av tvåspråkighet och fokuserat lite närmare på begreppet andraspråksinläring eftersom i språkbad är det också fråga om att lära sig ett andraspråk. Jag har också diskuterat prepositioner i svenskan med hjälp av källlitteratur. Jag har definierat ordet preposition och beskrivit prepositionernas betydelse och olika betydelsegrupper samt diskuterat prepositionernas viktigaste funktioner.

Undersökningens resultat visar att sammanlagt har eleverna i min undersökning använt 1462 prepositioner i sina uppsatser (se tillbaka tabell 2). I åk 6 har språkbadseleverna använt 414 prepositioner i sina uppsatser och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever sammanlagt 242 prepositioner. I åk 9 har språkbadseleverna använt 431 prepositioner och de svenskspråkiga eleverna 375 prepositioner. Undersökningen visar att språkbadseleverna i åk 9 har använt mest prepositioner i sina uppsatser, sammanlagt 29 % av alla prepositioner som förekommer i min undersökning.

Analysen visar att användningen av prepositioner varierar mycket i olika årskurser. Språkbadseleverna i åk 6 har använt drygt 13,8 prepositioner per uppsats och det minsta antalet prepositioner är 5 i uppsatser medan det högsta antalet är 27 prepositioner per uppsats. Jämförelsegruppens elever har använt ca 16,1 prepositioner per uppsats och det minsta antalet prepositioner är 5 per uppsats medan det högsta antalet 32 prepositioner. I åk 9 har språkbadseleverna använt drygt 14,4 prepositioner per uppsats, det minsta antalet prepositioner är 4 per uppsats medan det högsta antalet är 41 prepositioner per uppsats. Jämförelsegruppens elever har använt till och med 25 prepositioner per uppsats och det minsta antalet preposition är 15 per uppsats medan det högsta antalet är till och med 48 preposition per uppsats. Resultatet visar att jämförelsegruppens elever i åk 9 har använt mest

prepositioner per uppsats och det minsta och det högsta antalet prepositioner är högre i deras uppsatser än i andra grupper.

Analysen visar att förekomsten av prepositioner i olika årskurser är ganska likadan. I alla årskurser har eleverna använt mest prepositionerna *på*, *i* och *till* i sina uppsatser och i alla årskurser förekommer de förutnämnda prepositionerna över 10 % av alla prepositioner. Jämförelsegruppens elever i åk 6 och 9 och språkbads eleverna i åk 9 har använt mest prepositionen *på* i sina uppsatser medan i åk 6 har språkbads elever i sina uppsatser använt mest prepositionen *i*. Resultatet visar att fast variationen mellan olika prepositioner är stor är användningen av prepositionerna ganska begränsad och det finns många prepositioner som förekommer under 10 gånger i uppsatserna.

Jag har också studerat hurdana fel det uppstår i undersökningen och kategoriserat fel enligt tre olika felgrupper: *utelämnning av prepositioner*, *inkorrekta prepositioner* och *överflödiga prepositioner*. Jag har också diskuterat de eventuella orsakerna till olika fel. Sammanlagt har det förekommit 120 fel i min undersökning. Resultatet visar att eleverna har gjort mest fel i kategorin *inkorrekta prepositioner* där de har använt en fel preposition i stället för den korrekta prepositionen. Det förekommer till och 93 olika fel när eleverna har använt inkorrekta prepositioner. *Överflödiga prepositioner* där eleverna har använt preposition fast den inte enligt regler behövs förekommer 15 gånger felaktigt i undersökningen medan det förekommer bara 12 fel i kategorin *utelämnning av prepositioner* där eleverna har utelämnat prepositionen fast den behövs enligt regler. Analysen visar att språkbads elever har gjort mer fel än jämförelsegruppens elever och i åk 6 har språkbads eleverna gjort mer fel än i årskurs 9 men jämförelsegruppens elever har gjort mer fel i åk 9 än i åk 6.

Undersökningens resultat visar att eleverna i min undersökning har använt mest prepositionen *i* felaktigt i åk 6 och 9. Prepositionen *i* förekommer felaktigt sammanlagt 42 gånger i åk 6 och i åk 9 sammanlagt 13 gånger. Prepositionen *till* har varit den näst svåraste prepositionen för eleverna och i åk 6 förekommer *till* felaktigt 8 gånger och i åk 9 sammanlagt 11 gånger.

När jag har granskat de inkorrekta prepositionerna närmare har jag fått som resultat att eleverna i min undersökning har använt mest inkorrekt prepositionen *i*. Prepositionen *i* förekommer 37 gånger inkorrekt i åk 6 och 12 gånger inkorrekt i åk 9. Eleverna har använt prepositionen *till* näst mest inkorrekt i sina uppsatser och den förekommer 8 gånger inkorrekt i åk 6 och också 8 gånger inkorrekt i åk 9. När jag har analyserat olika fel som eleverna har gjort i sina uppsatser kan det märkas att finskan påverkar vilken preposition språkbads elever väljer och det är vanligt att eleverna använder prepositionen *i* i stället för prepositionen *på*. Eleverna har valt fel preposition t.ex. i temporal uttryck (i sommaren, i vintern).

Resultaten av undersökningen visar att när det gäller överflödigt bruk av prepositioner finns det sammanlagt 15 överflödiga prepositioner i min undersökning. I åk 6 har språkbads eleverna och jämförelsegruppens elever använt sammanlagt 6 överflödiga prepositioner i sina uppsatser medan i åk 9 förekommer det till och med 9 överflödiga prepositioner. Sammanlagt har eleverna i min undersökning använt 5 olika prepositioner överflödigt i sina uppsatser. Analysen visar att prepositionen *i* förekommer mest överflödigt i uppsatser, sammanlagt 5 gånger i åk 6. I åk 9 har eleverna inte använt prepositionen *i* överflödigt. Eleverna har använt prepositionen *i* överflödigt t.ex. tillsammans med adverb *här* och *nu*.

Det förekommer också utelämnning av preposition i min undersökning. Eleverna har utelämnat sammanlagt 12 prepositioner i sina uppsatser. I åk 6 har eleverna utelämnat mycket mera prepositioner än i åk 9. I åk 6 har eleverna utelämnat sammanlagt 10 prepositioner vilket betyder att eleverna i åk 9 har utelämnat bara två prepositioner. Sammanlagt har eleverna utelämnat fyra olika prepositioner. Analysen visar att eleverna har utelämnat preposition t.ex. i verbdependenta uttryck (titta TV, hälsa mig).

Resultatet av min avhandling visar att fast eleverna har gjort olika prepositionsfel har de dock kunnat använda prepositioner korrekt många gånger. Sammanlagt finns det 1342 korrekta prepositioner i min undersökning. I åk 6 har det använts 576 korrekta prepositioner medan i åk 9 har de använt till och med 766 korrekta prepositioner i sina uppsatser. I åk 6 har det använts mest korrekta prepositioner i Esbo 135 prepositioner medan i åk 9 i Åbo 145

prepositioner. Analysen visar att det förekommer mest mellan 10 och 17 prepositioner i åk 6. Sammanlagt 22 elever har använt mellan 10 och 17 prepositioner i sina uppsatser. Sammanlagt fyra av alla 30 språkbads elever har kunnat använda alla prepositioner korrekt i sina uppsatser medan till och med 13 av alla 15 jämförelsegruppens elever har använt alla prepositioner korrekt i sina uppsatser. Eleverna har använt mest prepositionen *på* korrekt (166 gånger). Prepositionen *i* har också många korrekta förekomster (149 gånger) och prepositionen *till* förekommer 91 gånger korrekt i elevernas uppsatser.

Analysen visar att i åk 9 har eleverna i Åbo använt mest korrekta prepositioner i sina uppsatser (145 prepositioner). Det förekommer mest mellan 1 och 17 korrekta prepositioner i elevernas uppsatser i åk 9. Sammanlagt 24 elever har använt mellan 1 och 17 prepositioner korrekt. Till och med 13 av alla 30 språkbads elever har använt alla prepositioner korrekt i sina uppsatser medan bara 4 av alla 15 jämförelsegruppens elever har använt alla prepositioner korrekt. Preposition *på* förekommer mest felaktigt i elevernas uppsatser (224 gånger) och prepositionen *i* har 202 korrekta förekomster i uppsatserna. Prepositionen *till* förekommer också 88 gånger korrekt i materialet. Det förekommer mest korrekta prepositioner i lokala (i Australien, i Lappland, på marken) och temporala uttryck (på morgonen, i oktober, i april) men har också ibland kunnat använda prepositioner korrekt i verbdependenta uttryck (tycka om, skratta åt, bero på) i båda årskurserna. Jämförelsen mellan årskurserna bevisar att eleverna i åk 9 har använt mer korrekta prepositioner i sina uppsatser än i åk 6. Dock har 13 av jämförelsegruppens elever använt alla prepositioner korrekt i sina uppsatser medan i åk 9 finns det bara fyra elever som har använt alla prepositioner korrekt i sina uppsatser.

Min undersökning har visat att språkbads elever och jämförelsegruppens svenskspråkiga elever har kunnat använda prepositioner mångsidigt i sina uppsatser men bara prepositionerna *på*, *i* och *till* förekommer i större mängd i uppsatserna. Eleverna har gjort fel när de har använt inkorrekta och överflödiga prepositioner och utelämnat prepositioner i uppsatserna. Man kan märka transfer från finskan vilket påverkar vilken preposition språkbads eleverna väljer och det förekommer också övergeneraliseringsfel där elever har valt prepositionen *i* i stället före prepositionen *på* (i sommaren → på sommaren) vilka båda hör till de vanligaste prepositioner i svenskan (jfr också med Kotsinas 1983). Det påverkar

också språket att i svenskan finns det mycket prepositioner medan i finskan används nästan bara olika kasusformer. Undersökningen visar också att det förekommer mycket korrekta prepositioner i elevernas uppsatser. Det kan konstateras att i åk 9 behärskar eleverna bättre prepositioner än i åk 6. Det kan alltså konstateras att det sker en utveckling från åk 6 till åk 9.

Det har varit intressant att studera språkbads elevernas och de svenskspråkiga elevernas prepositionsanvändning i uppsatser och jag har märkt att det finns så många olika möjligheter i fråga om hur man kan undersöka prepositioner. Eftersom jag inte har studerat så grundligt t.ex. prepositioners funktioner i min undersökning skulle det vara intressant att studera vidare vilka funktioner prepositioner har i elevernas uppsatser. Det skulle också vara intressant att ta med åk 3 och se hurdan utveckling som sker från åk 3 till åk 9. En intressant möjlighet kunde vara också att ta med en liten grupp elever och följa deras individuella utveckling och granska närmare pojkars och flickors behärskning av prepositioner.

LITTERATUR

- Abrahamsson, Niclas (2009). *Andraspråksinläring*. Lund: Studentlitteratur.
- Allén, Sture (1972). *Tiotusen i topp. Ordfrekvenser i tidningstext*. Stockholm: Almqvist & Wiksell.
- Björklund, Siv (1996). *Lexikala drag och kontextualisering i språkbadslevers andraspråk*. Vasa: Universitas Wasaensis.
- Björklund, Siv, Karita Mård-Miettinen & Hanna Turpeinen (red.) (2007). *Kielikylpykirja-språkbadsboken*. Vaasan yliopisto: Levón-instituutti.
- Buss, Martina (2002). *Verb i språkbadslevers lexikon. En sociolingvistisk studie i andraspråket*. Vasa: Universitas Wasaensis.
- Buss, Martina & Christer Laurén (1996). Kielikylpy matkii yhteisöä kielenopettajana. Asian ymmärtämiseksi ei jokaista sanaa tarvitse tietää. I: Sanomalehtiyliopisto (red.). *Kielikylvyllä suu puhtaaksi*. Vaasan yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen julkaisuja 14/ 1996. Vasa. 7-16.
- Boström, Lena & Gunlög Josefsson (2006). *Vägar till grammatik*. Lund: Studentlitteratur.
- Eliasson, Annika (2013). *Kvantitativ metod från början*. Lund: Studentlitteratur.
- Gass, Susan M. & Larry Selinker (1994). *Second language acquisition: an introductory course*. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Harkoma, Sisko, Ulla Lilius, Sari Kaunisto, Karin Ihalainen, Tarja Aho, Carina Bengloff & Esko J. Väyrynen (2006). *Kanal Grammatik och praktik. Ruotsin peruskielioppi harjoituksineen*. Helsinki: Otava.
- Holm, Britta & Elizabeth Nylund Lindgren (1977). *Deskriptiv svensk grammatik*. Trellebotg: Skriptor.
- Hultman, Tor G. & Margareta Westman (1977). *Gymnasistsvenska*. Lund: Liber Läromedel.
- Hultman, Tor G. (2003). *Svenska Akademiens språklära*. Stockholm: Svenska Akademien.
- Juurakko, Taina (1996). Prepositioner i finskspråkiga gymnasisters inlärarssvenska. *Studia Philologica Jyväskyläensia* 40. Jyväskylä: Jyväskylä universitet.
- Keskuskoulu (2010). Keskuskoulun opetussuunnitelma. [online]. [Citerat 8.1.2012] Tillgänglig: <http://www.edu.vaasa.fi/kk/index.html>

- Korkman, Christina (1995). Tvåspråkighet och skriftlig framställning. En undersökning av tvåspråkiga elevers uppsatser i den finlandssvenska grundskolan. Helsingfors: Svenska litteratursällskapet i Finland.
- Kotsinas, Ulla-Britt (1982). Kommer en papper på kyrka. Lokativa prepositioner invandrarsvenska. I. Mirja Saari & Marika Tandefelt (red). *Svenskans beskrivning 13*. Förhandlingar vid trettonde sammankomsten för att dryfta frågor rörande svenskans beskrivning. Hanaholmen 1981. Meddelanden från Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet, serie B, nr 6, 183-198.
- Kotsinas, Ulla-Britt (1983). On the acquisition of vocabulary in immigrant Swedish. I. Håkan Ringbom (red.). *Psycholinguistics and foreign language learning*. Meddelanden från stiftelsen för Åbo Akademi Forskningsinstitut nr 86, 75-100.
- Kotsinas, Ulla-Britt (1984). ”Vad heter stan på din mamma?” Om prepositionsanvändningen i några invandrares svenska talspråk. I. Kenneth Hyltenstam & Katrin Maandi (red). *Nordens språk som målspråk 1984*. Forskning och undervisning. Stockholm: Stockholms universitet.
- Laurén, Christer (red.) (1994). *Kielikylpy: Kahden kielen kautta monikielisyyteen*. Vaasan yliopisto - täydennyskoulutuskeskus.
- Laurén, Christer (1999). *Språkbud. Forskning och praktik*. Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia 226. Språkvetenskap 36. Vasa.
- Laurén, Ulla (2003). *Språkbudselevers berättande. Studier i berättelsestruktur samt syntaktisk och lexikal kompetens i språkbudselevers muntliga och skriftliga produktion*. Vaasan yliopiston julkaisuja. Tutkimuksia 247. Kielitiede 41. Vasa.
- Lähdemäki, Eeva (1995). *Mikä meni pieleen? Ruotsinkielisten virheet suomen ainekirjoituksessa*. Fennistica 11. Finska institutionen. Åbo Akademi: Turku.
- Merenkurkun koulun opetussuunnitelma 2013-2014 (2013). *Vaasan kaupungin perusopetuksen opetussuunnitelma. Merenkurkun koulu 2013-2014*. [onlin]. [Citerat 10.11.2013] Tillgänglig: <http://www.edu.vaasa.fi/mya/ops/opsit/Merenkurkun%20koulun%20OPS%202013-2014.pdf>
- Montan, Per & Håkan Rosenqvist (1982). *Prepositionsboken*. Trelleborg: Tryckeri AB Allehanda.
- Mustaparta, Anna-Kaisa & Merja Meriläinen (2013). *Kielikylpy ja vieraskielinen opetus. Tuntijako*. EDU.fi. [online]. [Citerat 7.11.2013] Tillgänglig: http://www.edu.fi/yleissivistava_koulutus/teemat/kielikylpy_ja_vieraskielinen_opetus/tuntijako
- Nikula, Henrik (1986). *Depedensgrammatik*. Liber: Stockholm.

- Patel, Runa & Bo Davidson (2011). *Forskningsmetodikens grunder. Att planera, genomföra och rapportera en undersökning*. Lund: Studentlitteratur.
- Ringbom, Håkan (1987). *The role of the first language in foreign language learning*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Sajavaara, Kari (1999). Toisen kielen oppiminen. I: Kari Sajavaara & Anja Piirainen-Marsh (red.). *Kielenoppimisen kysymyksiä*, 73–99. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Sundman, Marketta (1999). *Barnet, skolan och tvåspråkigheten*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Silverström, Chris (2006). *Språkhandboken. Skrivråd med övningar*. Gummerus printing, Jyväskylä.
- Skutnabb-Kangas, Tove (1981). *Tvåspråkighet*. Lund.
- Thorell, Olof (1973). *Svensk grammatik*. Stockholm: Esselte Studium Ab.
- Vasa stad (2012a). *Grundläggande utbildning. Språkbadsundervisning*. [online]. [Citerat 9.1.2012] Tillgänglig: http://www.vaasa.fi/Pa_svenska/Studerande____utbildning/Grundlaggande_utbildning/Sprakbadsundervisning
- Vasa stad (2012b). *Småbarnsfostranservice (Dagvård). Språkbadsundervisning*. [online]. [Citerat 12.10.2012] Tillgänglig: http://www.vaasa.fi/Pa_svenska/Barn____ungdomar/Smabarnsfostranservice__Dagvard_/Sprakbadsundervisning
- Vasa universitet (2010). *Språkbad i Finland. Centret för språkbad och flerspråkighet*. [online.] [Citerat 8.1.2012] Tillgänglig: <http://www.uwasa.fi/kielikylpy/svenska/sprakbad/finland/>
- Vasa universitet (2011a). *Begreppsvärldar i svenskt språkbad. Projektbeskrivning*. Nordiska språk. [online.] [Citerat 8.10.2011] Tillgänglig: <http://www.uwasa.fi/pohjoismaiset/forskning/koi/>
- Vasa universitet (2011b). *Språkbad i Vasa. Centret för språkbad och flerspråkighet*. [online]. [Citerat 8.1.2012]. Tillgänglig: <http://www.uwasa.fi/kielikylpy/svenska/sprakbad/vasa/>
- Vasa universitet (2011c). *Forskning. Centret för språkbad och flerspråkighet*. [online]. [Citerat 12.10.2012]. Tillgänglig: <http://www.uwasa.fi/kielikylpy/svenska/forskning/>
- Vasa universitet (2011d). *Forskningsområden. Centret för språkbad och flerspråkighet*. [online]. [Citerat 12.10.2012] Tillgänglig: <http://www.uwasa.fi/kielikylpy/svenska/forskning/omraden/>

- Viberg, Åke (1992). *Vägen till ett nytt språk. Andraspråksinläring i ett utvecklingsperspektiv*. Stockholm: Natur och Kultur.
- Viita, Jenni (2010). Prepositioner i gymnasieelevernas skriftliga produktion. Opublicerad kandidatavhandling i svenska språket. Vasa universitet.
- Åberg, Gösta (2002). *Handbok i svenska*. Wahlström & Widstrand.

Bilaga 1. Korrekt använda prepositioner i årskurs 6

6AUT342

Har inte använt: vattendragen, växterna, människan

104 ord

Nu blir det vinter i Finland

När det blir vinter i Finland börjar det snöa. Snö är vitt. Det är frusit vatten, om du inte visste det. När det snöar tarpeeksi [*ett frågetecken ovanpå ordet*] kan man go skida eller åka pulka. När en sjö fryser kan man go skrinna. På vintern är det kallt. Flera minus grader. Marken blir hård och kall, för att den fryser också. Några djur sover hela vintern, t.ex. björnen. Och några får en vinterpäls, t.ex. eckorren. Man måst setta mycket kläder på, att man inte fryser. Det är roligt att leka i snön. Man kan göra snögubbar eller -bollar. Snökrig är också roligt man kastar snöbollar mot varandra.

Bilaga 2. Felaktig använda prepositioner i årskurs 6

6VUT229

Har använt alla ledtrådar

158 ord

Nu blir det vinter i Finland

Hej!

Vädret är kallt och snöar i dag också lite vindar. Marken är vitt för har snöat i Finland. Vi har vattendragen is att är så Kallt i här. Växterna är död i nu där för att den inte har varma luften därför den dög. Vi har vackert skog i vinter men vi inte ser djuren. Björn, rev, varg, ekkorre och andra djur har gå vintersova. Nej den är inte samma vi sovar djur sovar vinter till våren.

Människan kan skida, pulkka i bergen, skrinna och gör snöguppar kasta snöbollar. Människan är den endast saken i hela Norra Europeen som lever i vinter. Men hur är i Australien. Inte vi har någott kengure (jag har inte sett) hur jag ska veta hur där är i vinter? Har du kommit till Finland i vinter har du varit här varit här sommartiden. Jag gillar flickor. Jag tittar TV, gör filmer i dator, spela dator, är ute och läsar Kalle Anka.